

TÜSİAD KONJONKTÜR DEĞERLENDİRME

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

ALESTA TRAMOLA!*

SAYI 14
EKİM 2006

Genel Değerlendirme

*Dış Ekonomik Gelişmeler
Büyüme ve İstihdam
Enflasyon ve Para Politikası
Kamu Maliyesi
Ödemeler Dengesi
Tahmin ve Beklentiler*
sayfa 1-8

Kutu

*IMF'nin Dünya Ekonomisi
Senaryoları*
sayfa 9

Tablolar

*Üretim ve Fiyatlar
Sektörel Üretim
Enflasyon
Ödemeler Dengesi
Genel Bütçe
Parasal Gelişmeler
Milli Gelir
İşgücü Piyasası*
sayfa 10-17

Grafikler

*Uluslararası Göstergeler
Milli Gelir
Sanayi Üretimi
Parasal Koşullar
İmalât Sanayii
Bütçe Gelişmeleri
Cari İşlemler Dengesi
Parasal Gelişmeler
Para Politikaları
Dış Ticaret*
sayfa 18-30

2006 Yılı

Senaryosu

sayfa 31

**TÜSİAD KONJONKTÜR
DEĞERLENDİRME**

www.tusiad.org

adresinde sunulmaktadır.

Genel Değerlendirme

Küresel dengesizlikler, diğer ülkelere kıyasla, iç ve dış borçlanmasının boyutu nedeniyle Türkiye ekonomisi açısından daha ciddi bir risk oluşturmaktadır.

Türkiye ekonomisi, kriz ertesinde yakaladığı yüksek büyüme eğilimini, 2006 yılının ilk yarısında da sürdürmüştür. Bu dönemde reel GSYH ortalama %7 civarında artmıştır. Gelişmekte olan ülkelerde son yıllarda gözlenen bu yüksek oranlı büyüme performansı, büyük ölçüde, gelişmekte olan ülkelerde gerileyen faiz oranları nedeniyle bollaşan uluslararası sermaye hareketleri sonucunda ortaya çıkmıştır. Yerli para birimlerinin de değerlendirilmesiyle birlikte, düşük maliyetli borçlanma olanakları artmış ve gelişmekte olan ülkelerde büyümenin finansmanı rahatlıkla sağlanabilmektedir. İhracat artışı veya doğrudan yabancı sermaye girişleri yoluyla gelişmekte olan ülkelerin önemli bir bölümü cari dengede yüksek büyüme hızından kaynaklanan bozulmayı bir ölçüde telafi etmeyi başaramıştır. Türkiye ve Macaristan gibi bazı ülkelerde ise cari açık genişlemeye devam ederek kırılganlığın artmasına neden olmuştur. Faizlerdeki yükselme eğilimi ve artan enflasyonist baskılar nedeniyle gelişmekte olan ülkelerin mali yapıları da tehlike altındadır. Dolayısıyla, bütçe ve cari işlemler dengeleri sorunlu olanlar ile enflasyon belirsizliği yüksek olan ülkeler, gelecek dönemde, önemli dış risklere maruz kalabileceklerdir. Önümüzdeki bir yıllık süreçte Türkiye ekonomisinin, enflasyonun daha zor öngörülebildiği ve cari açığın mevcut eğilimini sürdürdüğü bir dönemden geçeceği düşünüldüğünde, reform sürecinin hızlandırılması ve yapısal düzenlemelerin vakit kaybedilmeden uygulamaya konulmasının gerekliliği ortadadır.

*"Unutulanlar dışında yeni bir şey yok."
Fransız ATASÖZÜ*

Yapısal reform sürecindeki yavaşlama ve duraksamalar endişe yaratmaktadır.

Özel kesimin yatırım-tasarruf dengesinin açık verdiği bir ortamda cari dengenin sürdürülebilirliği açısından bütçe dengesinin iyileştirilmesi kısa vadede etkin bir çözümdür. Bu noktada, kamu kesimi harcamalarının kontrollü olması ve vergi tabanının genişletilmesi uygun bir seçenektir. Ancak, bütçenin harcama yapısı ve niteliğinin, söz konusu politikanın uygulanabilmesi için yeterli esnekliğe sahip olmadığı bilinmektedir. Faiz ödemeleri ve sosyal güvenlik kurumlarına yapılan transferler, bu politika önerisinin uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Ayrıca, seçim dönemi öncesinde vergi reformuna yönelik düzenlemelerin aksaması halinde de, bütçe dengesinin, ek vergiler konulmadan, gelir artırımı yoluyla iyileştirilmesi mümkün olmayacaktır. Bu bağlamda, 2007 yılında yapısal reform sürecindeki durgunluğun devam edeceği ve bu dönemin, daha ziyade, 2008 öncesi bir geçiş dönemi olarak yaşanacağı tahmin edilmektedir. Diğer bir deyişle, ekonomideki cari açık, kayıtdışı ekonomi, bölgesel kalkınma gibi yapısal ve uzun vadeli bakış açısı gerektiren mevcut sorunların seçim sonrasındaki döneme erteleneceği yönündeki beklentiler giderek güçlenmektedir.

Cari açığın kontrol altına alınabilmesi için büyümenin bir miktar yavaşlaması gerekmektedir.

Geleceğe yönelik belirsizliğin ve dolayısıyla da kaygıların artmasına neden olan cari açıktaki mevcut genişleme eğilimi, olası bir olumsuz iç veya dış etken tarafından her an tetiklenebilecek düzeyde bir hassasiyet yaratmıştır. Geçtiğimiz Mayıs ayı ortalarında yaşadığımız dalgalanmanın ekonomimizde yarattığı görece

* *Yelkenlide, rüzgârın geldiği yöne doğru dönüş yapılacağını belirten "dönüşe hazır ol" komutu.*

yüksek hasar da temel itibariyle bu gelişmenin bir sonucudur. Döviz kurları ve faizlerde yaşanan bu yükselişlerin cari denge üzerindeki doğrudan veya dolaylı etkilerinin beklenenden daha zayıf olması ise, sorunun çözümünün parasal göstergelerde yatmadığını göstermektedir. Makro istikrarı tehlikeye atmayacak ve diğer temel ekonomik göstergelerde bozulmaya neden olmayacak bir çözüm ancak uzun vadede üretim yapısındaki değişimlerle mümkündür. Öte yandan, faizlerin artırılması veya vergi oranlarının yükseltilmesi türünden önlemlerin de, büyümeyi kontrol altında tutmak suretiyle, en azından kısa vadede olumlu etkileri olabileceği hesaba katılmalıdır.

Türkiye'nin cari açık, işsizlik, vb. konularda diğer gelişmekte olan ülkelere kıyasla daha fazla mesafe katetmesi gerekmektedir.

Türkiye'nin ekonomik performansı geçmiş dönemlerle karşılaştırıldığında sıra dışı olarak nitelendirilebilecek derecede bir iyileşme göstermesine karşın, rekabet içerisinde bulunduğumuz diğer gelişmekte olan ülkelere kıyasla belirgin bir üstünlük sağlayacak boyuta henüz ulaşmamıştır. Küresel koşulların gelişmekte olan ülkeler arasındaki rekabeti giderek daha fazla artırdığı ve karmaşık hale getirdiği düşünülürse, gelecekteki kazanımların yitirilmesine orta ve uzun vadeli büyüme stratejilerinin bugünden etkin biçimde uygulamaya konulmasına bağlıdır. Bu noktada, sürdürülebilir büyüme sürecinin diğer temel bileşenleri olan rekabet ortamının güçlendirilmesi ve yatırım ortamının iyileştirilmesi yönündeki düzenlemelerin ihmal edilmemesi hayati önem taşımaktadır. Diğer gelişmekte olan ülkelerin de benzer bir yaklaşım sergilediği göz önüne alındığında, arzu edilen farklılaşmanın yaratılabilmesi ve kalıcı büyümenin sağlanabilmesi için bu sürecin dinamik bir yapıda olması gerektiği açıkça görülmektedir. Bu bağlamda, cari açık, işsizlik, bütçe, vs. mevcut sorun alanlarının neredeyse tümünü yatay kesmesi nede-

niyle kayıtdışı ekonomi ile mücadele ve bölgesel kalkınma konularına ilişkin stratejilerin öncelikli gündem maddeleri olması gerekmektedir.

Kayıtdışı ekonomiyle mücadele ve sürdürülebilir büyüme arasında kuvvetli bir ilişki vardır.

Kayıtdışı ekonomi ile ilgili olarak ülkemizde bugüne kadar yapılmış çalışmalarda geliştirilen çözüm önerileri oldukça geniş bir yelpazede ele alınmıştır. Bu noktada etkili bir mücadele için, hangi politikaların ne ölçüde uygulanabilir olduğunun yanı sıra bu mücadelenin çeşitli kesimler üzerinde kısa, orta ve uzun dönemli etkilerinin analizleri de istenilen düzeyde yapılamamıştır. Bir diğer önemli unsur olan AB'ye üyelik boyutu ise gerek duyulan derinlikte tartışılmamıştır. Öte yandan, kayıtlı ekonomi ile kayıtdışı ekonomi arasındaki ilişki doğru biçimde belirlenmediği sürece kayıtdışılığın artma eğilimini sürdüreceği açıktır. Bunlara ek olarak, kısa dönemde kayıtdışı ekonomiyle mücadeleden bazı kesimlerin zarar görmesi olasıdır. Özellikle ürün piyasasına yönelik düzenlemeler ile işgücü piyasasına yönelik reformların olumlu etkilerinin gecikmeli olarak ortaya çıkacağı bilinmektedir. Ancak, kısa vadedeki olası kayıplar orta ve uzun dönemde elde edilecek getiriler ile fazlasıyla telafi edilebilecektir. Konunun önemli bir ayağının vergi düzenlemeleri olduğu düşünüldüğünde, kamunun da kısa dönemde olumsuz etkilenecek kesimler arasında yer alacağı söylenebilir. Bu durumda, fayda-maliyet analizinin istenilen ayrıntıda ve doğru biçimde yapılması, orta ve uzun dönemde sağlanacak faydaların ilgili kesimler tarafından kabul görmesi ve kayıtdışı ekonomi ile mücadele stratejisinin benimsenmesi bakımından kilit rol oynamaktadır.

Bölgesel gelişme farklılıklarının azaltılması verimliliği ve rekabet gücünü yükseltecektir.

Gerek sürdürülebilir büyüme perspektifinden gerekse AB'ye uyum ve

yakınsama süreci çerçevesinde ele alındığında, Türkiye'nin bölgesel gelişme alanındaki yaklaşımını değiştirmesi ve bu yönde bir an önce somut adımlar atmasının önemi ortadadır. Başka bir ifadeyle, sektörel çeşitlenmenin sağlanması, bölgelerin rekabet avantajlarına uygun sektörlerde uzmanlaşmalarına olanak sağlayacak politikaların geliştirilerek etkin biçimde uygulanması gerekmektedir. Bu bağlamda, bölgesel politikaların kapsamı gelişmiş bölgeleri de içerecek biçimde genişletilmeli ve bu süreçte kilit rol oynaması beklenen kalkınma ajansları da söz konusu bölgelerin mevcut kaynaklarını ve rekabet gücü potansiyelini doğru biçimde tespit edebilmelidir. Ayrıca, yatırım potansiyelini aşağı çeken faktörleri belirleyerek bunların ortadan kaldırılması ve bölgenin karşılaştırmalı üstünlüklerini dikkate alan bir yatırım ortamının tesis edilmesi için gerekli stratejileri de geliştirebilmelidir.

Mikro reformlarla büyüme sürecinin sürekliliği sağlanmalıdır.

Cari açıktaki genişlemenin önüne geçilememesine ek olarak, yapısal işsizlik ve enflasyon oranlarının sürdürülebilir denge seviyelerine çekilememesi, bütçe gelir ve gider kalemlerinin kalitesinde yeterli iyileşmenin sağlanamaması gibi unsurlar da mevcut sorun alanları arasında sayılabilir. Hiç kuşkusuz, yapısal reform sürecinin, özellikle 2005 yılı başlarından itibaren, zaman zaman kesintiye uğraması bu süreçte önemli bir rol oynamıştır. Sürdürülebilir büyümenin önkoşullarından biri olan makroekonomik istikrarın sağlanması yönünde önemli bir mesafe alınmış olmasına karşın, başta cari denge ve enflasyon oranı olmak üzere, son dönemde çeşitli iktisadi göstergelerde azımsanmayacak boyutta bozulmalar meydana gelmiştir. Makroekonomik istikrarın tam anlamıyla tesis edilmesi halinde bile, uzun dönemli sürdürülebilir bir büyüme eğilimi ancak ve ancak sürecin mikro reformlarla desteklenmesi durumunda mümkün olabilecektir.

I. Dış Ekonomik Gelişmeler

Dünya ekonomisinin 2006 ve 2007 yıllarında da yüksek oranda büyümeye devam edeceği tahmin edilmektedir.

IMF tarafından yapılan tahminler dünya ekonomisinin 2006 yılında %5,1 büyüyeceğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, yüksek emtia fiyatlarına rağmen, bu büyüme eğiliminin 2007 yılında da devam edeceği ve dünya ekonomisinin %4,9 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir. Bu dönemde, Amerikan ekonomisinin yavaşlaması beklenmekle birlikte, Euro bölgesi ve Japonya'daki ekonomik aktivitenin canlanmakta olduğuna yönelik veriler mevcuttur. Dolayısıyla, gelişmekte olan ülkelerdeki büyüme eğiliminin sektöre uğramayacağı varsayımı altında, küresel ekonomide gözlenen büyüme sürecinin 2007 yılında daha dengeli bir görünüm kazanması beklenmektedir.

ABD ekonomisi ikinci çeyrekte yavaşlarken, Euro Bölgesi ve Japonya ise hızlanmıştır.

2006 yılının ilk çeyreğinde %5,6 oranında büyüyen ABD ekonomisi, ikinci çeyrekte, beklentilerin altında, %2,6 büyümüştür. Bu yavaşlamada, dayanıklı tüketim malları ve bilişim yatırımlarının yanı sıra kamu harcamalarında gözlenen düşüşlerin etkili olduğu düşünülmektedir. IMF tarafından yapılan son hesaplamalara göre, Amerikan ekonomisinin 2006 ve 2007 yıllarında sırasıyla %3,4 ve %2,6 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir. Euro Bölgesi'nde para arzı ve kredi kullanımında gözlenen artış eğilimi yatırımlar açısından önümüzdeki dönemin daha canlı geçeceğine ilişkin önemli sinyaller vermektedir. Nitekim, ilk çeyrekteki %2,2'lik reel GSYH artışının ardından bölge ekonomisi, yatırım harcamalarındaki artışın da etkisiyle ikinci çeyrekte %2,7 oranında büyümüştür. İhracattaki artış büyümeyi desteklemeye devam etmekle birlikte, iç tüketimde henüz belirgin bir canlanma eğilimi gözlenmemek-

tedir. Bu koşullar altında Euro bölgesinin 2006 ve 2007 yılı reel büyümesinin sırasıyla %2,4 ve %2,0 civarında olacağı tahmin edilmektedir. Japonya'da ise yatırımlarda ve iş olanaklarında gözlenen canlanma eğiliminin tüketim harcamaları üzerinde olumlu etki yaratması beklenmektedir. Buna göre, Japon ekonomisinin 2006 ve 2007 yıllarında sırasıyla %2,7 ve %2,1 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir.

ABD ekonomisinin beklenenden fazla daralması ve dünya genelinde enflasyonun artması en önemli risklerdir.

Gelecek döneme ilişkin büyüme senaryoları açısından ciddi belirsizlik yaratan çeşitli unsurlar bulunmaktadır. Bunlar arasında; Amerikan ekonomisinin beklenenden daha hızlı veya daha fazla daralması, işgücü ve ürün piyasalarının yeterince esnek olmamasından kaynaklanan fiyat yükselişlerinin sürmesi ve ülkeler arasındaki cari işlemler dengesizliklerinin diğer ekonomik göstergeleri olumsuz etkilemesi, sayılabilir. Söz konusu risklerin geçmiş yıllara kıyasla artmış olması uluslararası likiditenin kısılmasına ve dolayısıyla da, gelişmekte olan ülke ekonomilerinin olumsuz etkilenmesine yol açabilecektir. Ancak, Uluslararası Finans Enstitüsü'nün (IIF) Eylül ayı raporuna göre, bu olumsuz etkinin sınırlı kalacağı ve söz konusu ülkelere sermaye girişinin 2007 yılında toplam olarak 404 milyar dolar seviyesinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Petrol fiyatlarında gözlenen düşüşün, dünya ekonomisinin yeniden hızlanması nedeniyle kalıcı olma riski bulunmaktadır.

Küresel büyümenin kesintisiz devam etmesi dünya çapında petrol ve diğer emtia ürünlerine olan talepte önemli bir artışı beraberinde getirmiş ve emtia fiyatlarının önemli ölçüde artmasıyla sonuçlanmıştır. Söz konusu ürünleri ihraç eden ülkelerin dış ticaret dengeleri iyileşirken, bu ürünler açısından ithalatçı konum-

daki ülkeler ise ciddi boyutlarda dış ticaret açığı vermişlerdir. Bu gelişmenin bir sonucu olarak, uluslararası cari işlemler dengesizlikleri daha da kötüleşmiştir. Küresel ölçekteki jeopolitik gerginlikler dışarıda bırakılsa bile, petrol ve yan ürünlerin arzını arttırmaya yönelik yatırımların maliyetli olması ve ancak uzun bir zaman diliminde tamamlanabilmesi nedeniyle, bu ürünlerin fiyatlarına yönelik belirsizliklerin ve dolayısıyla oynaklıkların gelecek dönemde de devam etmesi riski bulunmaktadır. Öte yandan, başta metal ürünleri olmak üzere, diğer emtia ürünlerinde arzı artırıcı yatırımların son yıllarda hızlandığı görülmektedir. Bu gelişme, IMF'nin tahminlerine göre, uzun dönemde söz konusu emtia fiyatlarının düşmesini sağlayacaktır.

Gelişmekte olan ülkelerde büyümenin sürdürülebilirliği için kurumsal ve yapısal reformların önemi artmıştır.

Artan uluslararası likidite ve emtia fiyatlarının yardımıyla, son yıllarda gelişmekte olan ülkeler kesintisiz bir büyüme performansı sergilemiştir. Bu güçlü büyüme performansına rağmen, söz konusu ülkelerin çoğunda, verimlilik kazanımlarını yatırım ve tüketime aktaracak finansal ve kurumsal yapının eksikliği hissedilmekte ve artan gelirler tasarrufa yönelmektedir. Ancak, gelişmekte olan ülkelerdeki tasarruf artışı, başta Amerika olmak üzere, gelişmiş ülkelerin harcamalarının finansmanında kullanılmakta ve bunun sonucu olarak da küresel cari işlemler hesabı giderek iki kutuplu ve sürdürülemez bir yapıya bürünmektedir. Mevcut yapı içerisinde, gelişmekte olan ülkelerin uluslararası dalgalanmalara karşı korunma sağlamak amacıyla yapısal önlemler almaları kaçınılmazdır. Bu bağlamda, alt yapı ve kamu hizmetlerinin iyileştirilmesi, finans sektörlerinin güçlendirilmesi ve daha da önemlisi kurumsal yapıların sağlamlaştırılması ekonomideki kırılganlıkların önemli ölçüde azalmasını sağlayacaktır.

II. Büyüme ve İstihdam

Yılın ilk altı ayında reel GSYH %7,0 oranında artmıştır.

Özellikle 2005'in ikinci yarısından itibaren hızlanma eğilimine giren GSYİH, 2006 yılının ikinci çeyreğinde reel olarak %7,5 büyümüştür. Büyümenin harcamalar yoluyla alt bileşenlerine bakıldığında, 2006 yılının ilk yarısında özel tüketim ve özel yatırım harcamalarının sırasıyla %9,4 ve %21,5 artarak büyümenin temel belirleyicileri olduğu görülmektedir. Anılan dönemde, kamu tüketimi %13,5 artarken, ikinci çeyrekte önemli ölçüde daralan, kamu yatırımları ise yalnızca %1 artış göstermiştir. Yılın ilk yarısında ihracat hacmi %3,9 artmasına karşın, ithalat hacminin de %9 oranında genişlemesi nedeniyle, net ihracat büyümeye eksi katkı yapmaya devam etmiştir. İç talepteki canlılığa paralel olarak sanayi üretiminde gözlenen hızlanmanın dışında, büyümenin arz yönlü bileşenlerinin temel itibarıyla geçmiş eğilimlerini devam ettirdiği gözlenmektedir. Buna göre, 2006 yılının ilk altı ayında tarım ve sanayi sektörlerinin katma değeri reel olarak %1,3 ve %7,7 artarken, inşaat ve ticaret sektörleri sırasıyla %19,3 ve %7,2 oranında büyümüştür. Petrol ve petrol ürünlerinin fiyatlarında gözlenen yükselişler nedeniyle ulaştırma ve haberleşme sektörü reel olarak yalnızca %3,8 büyümüş ve diğer sektörlerle kıyasla daha zayıf bir performans sergilemiştir. Temmuz ve Ağustos ayı sanayi üretim rakamları, sektördeki büyüme eğiliminin yılın üçüncü çeyreğinde de süreceğini ortaya koymaktadır.

Hanehalkı harcamaları içerisinde zorunlu tüketimin payının yüksek olması, iç tüketimin ciddi miktarda kesintiye uğraması olasılığını azaltmaktadır.

Mayıs ayı ortalarında yaşanan finansal dalgalanma sonrasında kur ve faizler hızla yükselmesine karşın, reel göstergelerde belirgin bir bozulma yaşanmamıştır. İkinci çeyrekteki kur ve faiz seviyesi geçen yılın aynı

dönemi ile karşılaştırıldığında, teorik açıdan, tüketim ve yatırım kararlarını olumsuz etkileyecek boyutta bir kırılma yaşandığı görülmektedir. Buna rağmen, iç talebin önümüzdeki dönemde yavaşlayacağına ilişkin kesin bir bulgu mevcut değildir. Her ne kadar, tüketici kredilerinin ve kredi kartı harcamalarının artış hızında gözlenen yavaşlama bu doğrultuda bir öncü gösterge niteliğinde olsa da, kamunun cari harcamalarını artırması ise aksi yönde bir sinyal niteliği taşımaktadır. Ayrıca, Türkiye'de yerleşik hanehalkının yaklaşık %80'inin gelirleri içerisinde zorunlu harcamaların payının yüksek olması, faiz ve kur hareketlerine esnekliğin düşük olabileceğini göstermektedir. Bu nedenle, harcanabilir gelirden ciddi bir düşüş olmadığı sürece, gıda ve yarı dayanıklı-dayanıksız ürünlere olan talebin azalması söz konusu değildir. Diğer bir deyişle, önümüzdeki dönemde tüketim harcamalarının bileşiminin dayanıklı mallar aleyhine değişmesi beklenmekle birlikte, harcama toplamının önemli ölçüde gerilemeyeceği tahmin edilmektedir.

Olası ekonomik ve siyasi belirsizlikler yatırım kararlarını olumsuz etkileyebilecektir.

Yatırım harcamaları ağırlıklı olarak ithalat yoluyla karşılandığından ve yurtdışı borçlanmayla finanse edildiğinden, temel para politikası araçlarındaki gelişmeler beklenen etkiyi yaratmayacaktır. Ayrıca, mevcut konjunktürden ziyade orta ve uzun dönemli görünüm altında şekillendiği düşünülen yatırım harcamalarının, faiz ve kurlarda yaşanan yükselişlerin geçici algılanması halinde artma eğilimini sürdürmesi beklenir. Ancak, içinde bulunduğumuz dönemde, AB'ye üyelik sürecinde hâlihazırdaki sorunların kısa vadede giderilemeyeceği inancının yaygınlaşmasına ek olarak, 2007 yılında Cumhurbaşkanlığı seçimi ve genel seçimlerin gerçekleştirilecek olması ekonomik ve siyasi görünüme yönelik risk algılamasının artmasına neden olmaktadır. Yeni yatırımlar açısından değerlendirildiğinde, yerli

ve yabancı yatırımcıların 2007 yılında daha temkinli davranacağı ve beklmede kalacakları tahmin edilmektedir. Önümüzdeki dönemde, reform sürecinde kaydadeğer bir hızlanma olmaması halinde, yatırımların büyük ölçüde otonom harcamalardan oluşacağı öngörülmektedir.

Tarım-dışı sektörlerde istihdam ve verimlilik artışı sürmektedir.

Yılın ikinci çeyreği itibarıyla, tarım dışında istihdam yıllık bazda %6 artmış ve 918 bin kişiye ek istihdam sağlanmıştır. Bu dönemde tarım-dışı işsiz sayısı ise 80 bin kişi azalmış ve işsizlik oranı %11,5'e gerilemiştir. Hizmetler sektörü, tarım dışında yaratılan istihdamın %79'unu sağladığından, önümüzdeki dönemde sektördeki büyümenin yavaşlaması halinde işsizlik oranları yeniden yükselişe geçebilecektir. Öte yandan, sanayi sektöründe istihdam edilen kişi başına kısmi verimliliğin %7,6 oranında yükselmiş olması ise bu sektördeki büyüme eğiliminin önümüzdeki dönemde de süreceğine ilişkin önemli bir göstergedir.

Çalışma çağındaki nüfusun önemli bir bölümü, uluslararası standart tanım gereği, işgücüne dahil edilmediğinden işsiz olarak sınıflandırılmamaktadır.

Türkiye, OECD içerisinde en düşük işgücüne katılım oranına sahip ülke konumundadır. İşgücüne katılım oranı AB ülkelerinde ortalama %70 iken Türkiye'de bu oran %50 seviyesindedir. Yaklaşık 2 milyon kişiden oluşan, iş aramayan ama çalışmaya hazır olanlar, üç aydan daha uzun bir süre önce iş aramış olanlar ile iş bulma umudunu yitirmiş olanlardır. Bu grupta yer alan kişilerin uluslararası tanımlamalar gereği "işsiz" olarak değil "işgücüne dahil olmayan" olarak tanımlanması işgücü piyasasının içinde bulunduğu durumun eksik değerlendirilmesine yol açabilmektedir. Örneğin bu grupta yer alan kişiler "işsiz" olarak tanımlandığında genel işsizlik oranı %8,8'den %15,3'e yükselmektedir.

III. Enflasyon ve Para Politikası

Eylül ayı itibarıyla yıllık enflasyon %10,5'e yükselmiştir.

Ocak-Eylül döneminde ortalama TÜFE artışı geçen yılın aynı dönemine kıyasla %9,5 oranında gerçekleşirken, Eylül ayı itibarıyla yıllık artış ise %10,5 olmuştur. 2006 yılı üçüncü çeyreğinde ortalama %10,8 yükselen TÜFE, bu döneme karşılık gelen enflasyon hedefinin üst sınırının yaklaşık üç puan üzerinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde, kurlarda ve emtia fiyatlarındaki yükselişlerin yanı sıra, gıda ve konut kalemlerinde yaşanan gelişmeler de enflasyonun eğiliminde belirleyici rol oynamıştır.

Özel Kapsamlı TÜFE Göstergeleri enflasyonun ana eğiliminde artış olduğunu göstermektedir.

Yapılan hesaplamalar, petrol fiyatlarında son dönemde görülen düşüşün Eylül ayı enflasyonunu yaklaşık 0,2 puan aşağıya çektiğini göstermektedir. Ancak, petrol fiyatlarının oldukça oynak bir yapıya sahip olması gelecekteki fiyat hareketlerinin yönünü belirsiz kılmakta ve orta vade enflasyon hedefi önünde risk oluşturmaktadır. Enerji, alkollü içkiler ve tütün, fiyatları yönetilen ve yönlendirilen ürünler ile dolaylı vergileri dışarıda bırakan endeks de genel TÜFE'nin üzerinde seyrettiği görülmektedir. Bu durum, fiyatları piyasa tarafından belirlenen ürünlerdeki enflasyonun yüksek olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Özel Kapsamlı TÜFE Göstergelerine genel olarak bakıldığında, enflasyonun ana eğiliminin yükseliş yönünde olduğu görülmektedir.

Zorunlu harcamaların payının yüksek olması para politikasının iç tüketim üzerindeki etkisini kısıtlamaktadır.

TÜİK tarafından Eylül ayında açıklanan 2005 yılı Hanehalkı Bütçe Anketi sonuçlarına göre, en düşük gelir grubuna dahil olan ilk iki %20'lik dilimde bulunan hanehalkı, gelirinin üzerinde tüketim harcaması yapmaktadır. Orta gelir grubu sayıla-

bilecek üçüncü ve dördüncü %20'lik dilimlerde gelirin sırasıyla %94,4'ü ve %86,7'si tüketim harcamalarına giderken en yüksek gelir grubunda ise bu oran %69 civarındadır. Düşük gelir gruplarında mobilya, ev aletleri, giyim-ayakkabı ve ulaşım masraflarının payı artarken üst gelir gruplarının tüketiminde taşıt araçları ile bunların yakıt masraflarının payının arttığı görülmektedir. Gelir artışının ise tüm gruplarda dayanıklı tüketim malına olan talebi artırdığı gözlenmektedir. Mayıs ayında yaşanan finansal çalkantının ardından gerçekleşen parasal sıkılaştırma sonucunda tüketici kredilerinde bir yavaşlama görülmüş, fakat bu yavaşlama bireysel kredi kartlarında oldukça sınırlı olmuştur. Nüfusun önemli bir kısmının tüketim harcamalarını borçlanarak yapmasının bu sonuçta etkili olduğu düşünülmektedir. Ancak yine de, zorunlu tüketim mallarının bütçedeki payının yüksek olması, parasal sıkılaştırmanın iç talep üzerinde sınırlı etkisi olacağını ortaya koymaktadır.

Enflasyonda hissedilir bir düşüş eğilimi ancak 2007 yılının ilk yarısından sonra gözlenecektir.

Kur artışlarının birincil ve ikincil etkilerinin giderek azaldığı gözlenmekle birlikte, gıda fiyatlarındaki oynaklık ve kira fiyatlarındaki katılık ise halen devam etmektedir. Ramazan döneminin fiyatlar üzerindeki yukarı yönlü etkisinin Ekim-Kasım aylarından sonra ortadan kalkması beklenmekle birlikte, genel seçimlerin yaklaşması nedeniyle artma eğiliminde olan kamu harcamalarının enflasyon üzerindeki iç talep baskısını artıracığı düşünülmektedir. Bu nedenle, enflasyonun belirgin bir düşüş eğilimi göstermesi 2007 yılının ikinci yarısını bulabilecektir.

Dolarizasyon eğiliminin yeniden yükselişe geçmesi risk priminin artmasına neden olmaktadır.

Kriz sonrası dönemde oluşan istikrar ortamında döviz tevdiat hesaplarının M2Y'ye oranı azalarak ve bu yılın Mayıs ayı ortasında %31,5 seviyesine kadar gerilemiştir. Finansal dalgalan-

manın ardından ise söz konusu oran %34'ün üzerine çıkmış ve Eylül sonu itibarıyla da bu seviyesini korumuştur. Aynı dönemde döviz tevdiat hesaplarında (DTH) nominal olarak %17 oranında artış yaşanmıştır. Söz konusu dalgalanmanın durulması ve yüksek faiz oranlarına rağmen DTH'de gözlenen bu artış gelecekte yeni bir finansal dalgalanmanın beklendiğine işaret etmektedir. İç siyasi ve ekonomik belirsizliklerin yanı sıra IMF'nin dışsal şoklardan en olumsuz etkilenecek olan ülkeler arasında Türkiye'yi de işaret etmesi, gelecekte ilgili endişeleri artıran unsurlar olmuştur. Söz konusu belirsizlikler, Türkiye'nin risk priminin düşmesini engelleyerek yüksek reel faizlerin 2007 yılında da önemli bir gevşeme göstermeyeceğini ortaya koymaktadır.

2007 yılında Merkez Bankası'nın tutumu büyük önem taşımaktadır.

M1 para arzı yılın ilk altı ayında reel olarak ortalama % 24 artarken üçüncü çeyrekte bu oran %10,6'ya gerilemiştir. M2 para arzının reel artış hızı ise bu dönemde %28'den %16'ya gerilemiştir. Parasal koşullardaki bu daralmaya ek olarak, 2007 yılının seçim dönemi olmasının yarattığı belirsizlik, genişleyen cari açık, artan enflasyonist baskılar ve daralan uluslararası likidite olanakları nedeniyle yerli ve yabancı piyasalarda Türkiye'ye yönelik risk algısı önemli ölçüde artmıştır. Bu olumsuz koşulların bir sonucu olarak, Mayıs ayı ortasında başlayan finansal çalkantıdan sonra hızla yükselen ikincil piyasa faizlerinin halen %20'nin üzerinde olduğu görülmektedir. Enflasyonun 2007 yılı hedefine yakınsayabilmesi için parasal koşullardaki bu sıkışıklığın önümüzdeki dönemde de devam edeceği ve TCMB'nin temkinli duruşunu gelecek yılın ortasına kadar koruyacağı tahmin edilmektedir. Bu koşullar altında, TCMB'nin bağımsızlığı ilgili kuşkuğun oluşmaması için bir süredir sürüncemede kalan atamaların hızla sonuca bağlanması hayati önem taşımaktadır.

IV. Kamu Maliyesi

İlk dokuz ayda bütçe dengesi 3,2 milyar YTL açık vermiştir.

2006 yılının ilk dokuz ayında genel bütçe gelirleri 125.3 milyar YTL, giderleri ise 128.6 milyar YTL olarak gerçekleşmiş ve genel bütçe 3.2 milyar YTL civarında açık vermiştir. Bu dönemde, doğrudan ve dolaylı vergilerin toplam genel bütçe gelirleri içindeki paylarında bir azalma gözlenirken, özelleştirme gelirleri ve TMSF'den yapılan tahsilâtlar gibi, vergi dışındaki kalemlerde önemli artışlar yaşanmıştır. Kurumlar vergisi oranının %30'dan %20'ye çekilmesi sonucu gelirlerde bir miktar azalma normal olmakla birlikte, ilk dokuz ayda büyüme ve enflasyonun geçen yılın üstünde olmasına rağmen, vergi gelirlerindeki artışın geçen yılın altında kalması endişe vericidir.

İlk dokuz ayda 34,4 milyar YTL olan faiz dışı fazlada hedef tutturulmuş, ancak faiz dışı harcamalarda artış görülmüştür.

Ocak-Eylül döneminde faiz dışı fazla 34,4 milyar YTL'ye ulaşarak yıl sonu hedefi olan 33 milyar YTL'yi aşmıştır. Öte yandan, genel bütçe harcamaları, ödenek kullanımı bazında geçmiş yıllarla karşılaştırıldığında, 2006 yılının ilk dokuz ayında, faiz dışı harcama kalemlerine ayrılan ödeneğin daha büyük bir kısmının harcandığı görülmektedir. 2005 yılının ilk dokuz ayında faiz dışı harcamalara ayrılan ödeneğin %69,1'i kullanılmışken, 2006 yılının aynı döneminde kullanım oranı %73,4'e ulaşmıştır. Faiz dışı harcamaların alt kalemleri incelendiğinde geçen seneye göre ödenek kullanımı en çok artan kalemlerden birinin mal ve hizmet alımları olduğu görülmektedir. 2005 yılının ilk dokuz ayında bu kaleme ayrılan ödeneğin %51,5'i kullanılmışken, 2006 yılının aynı döneminde ise %66,4'ü kullanılmıştır. Bu artışın en önemli nedeni, yeşil kart harcamalarını da kapsayan, tedavi ve cenaze giderlerindeki artıştır.

Cari transfer harcamalarındaki yavaşlama geçici bir durumdur.

2006 yılının ilk dokuz ayında cari transfer harcamaları, geçen senenin aynı dönemine göre %12 artarak, 41,5 milyar YTL'ye ulaşmıştır. Halen harcamaların önemli bir kısmını oluşturmalarına rağmen, cari transfer harcamalarının artışında bir yavaşlama gözlenmektedir. Bu yavaşlamanın en önemli nedenlerinden biri sosyal güvenlik affından dolayı sağlanan gelirlerdir. Ancak, bu yolla sağlanan gelir artışı bir defaya mahsus olduğundan, önümüzdeki dönemlerde cari transferlerin geçmiş eğilimine döneceği tahmin edilmektedir. Bununla birlikte, sağlık harcamalarıyla ilgili belli bir miktar borç ödemesinin de hâlâ yapılmamış olması dolayısıyla önümüzdeki aylarda bu kalemden de belirgin bir artış yaşanması beklenmektedir. Faiz dışı fazla hedefinin tutturulmasında önemli bir başarı sağlanmış olmakla birlikte, faiz dışı harcamalar tarafındaki gelişmeler önümüzdeki dönem açısından endişe yaratmaktadır.

Yalnızca bütçe dengesinin değil, harcama kalitesinin de iyileştirilmesi gerekmektedir.

Taslak merkezi yönetim bütçesinde giderler 204.9 milyar YTL, gelirler ise 188.2 milyar YTL olarak belirlenmiştir. Buna göre, 16.7 milyar YTL'ye karşılık gelen merkezi bütçe açığının, GSMH'ye oranı da %2.7 olarak tahmin edilmektedir. DPT'nin önceki yıl yayınladığı orta vadeli plan ile karşılaştırıldığında, faiz harcamalarının 8.8 milyar YTL artırılarak 52.9 milyar YTL'ye çıkarıldığı, yatırım harcamalarının da 2.2 milyar YTL azaltılarak, 2006 yılının da altında bir rakam olan, 12.1 milyar YTL'ye çekildiği görülmektedir. Mayıs ayı ortasında yaşanan finansal dalgalanmanın ardından yaklaşık 10 puan artan ve önümüzdeki yıl da yüksek seviyesini koruması beklenen faizlerin bu kararların alınmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Cari transfer ödenekleri ise 2006 yılına

göre 6.9 milyar YTL'lik bir artışla 60.9 milyar YTL olarak saptanmıştır.

Enflasyonun öngörülen seviyenin üstünde seyretmeye devam etmesi bütçeye ek yük getirecektir.

2006 yılı Ocak-Haziran döneminde oluşan enflasyon farkı nedeniyle, memur maaşlarına %2,32 oranında bir zam yapılmış ve ödemeler Temmuz ayında başlamıştır. Bu ödemelerin bütçeye maliyeti ise yaklaşık 450 milyon YTL civarında olmuştur. 2006 yılı sonu için belirlenen enflasyon hedefine ulaşamaması nedeniyle, %2-%2,5 arasında olacağı hesaplanan yeni bir zammın gündeme geleceği tahmin edilmektedir. Ancak, bütçeye maliyeti 450 milyon YTL'yi bulacak olan bu zamma ilişkin ödemeler, 2006 mali yılının 31 Aralık 2006 günü kapanmasından dolayı, 2007'ye ait olan personel ödeneğinden yapılacaktır. Taslak bütçede personel giderleri için ayrılan ödenek ise 2006 yılına göre 11.4 milyar YTL artırılarak 43.7 milyar YTL olarak belirlenmiştir.

2007 yılının ekonomik görünümü sıkı bir bütçeyi zorunlu kılmakta, siyasi görünümü ise bu durumu zora sokmaktadır.

Faiz ile enflasyonun genel seviyesindeki yükseliş ve ekonomideki yavaşlamanın vergi gelirleri üzerindeki olumsuz etkisi, gerek 2006 gerekse 2007 yılı bütçe hedeflerini zora sokmaktadır. Bu nedenle, maliye politikasının önümüzdeki yıl gevşememesi büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, özel sektörün tasarruf dengesinin giderek daha fazla açık vermesi ve cari açığın GSYH'nin %8'ine doğru yaklaşması nedeniyle, ekonomik dengelerde ani bir bozulmanın yaşanmaması için kamu sektörünün tasarruf dengesindeki iyileşme eğiliminin devam etmesi gerekmektedir. Ancak, her ne kadar sıkı bir bütçe planı hazırlanmış olsa da, 2007'nin seçim yılı olması, önümüzdeki yıl bütçe ödeneklerinden bir sapma yaşanması olasılığını da beraberinde getirmektedir.

V. Ödemeler Dengesi

Cari denge ilk sekiz ayda 22,4 milyar dolar açık vermiştir.

Ocak-Ağustos döneminde yapılan ihracat geçen yıla kıyasla %14,1 artarak 53,3 milyar dolara, ithalat ise %18,5 artarak 88,9 milyar dolara yükselmiştir. Bu dönemde, turizm ve turizm dışı gelirler sırasıyla %1,1 ve %12,9 azalarak 11,7 ve 4,3 milyar dolara gerilerken, turizm ve turizm dışı giderler ise sırasıyla %0,4 artarak 1,9 milyar dolar ve %3,4 azalarak 5,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Anılan dönemde, doğrudan yatırımlar ile tahvil, bono ve hisse senedi yatırımlarının yer aldığı yatırım geliri dengesi ise %0,5 bozularak yaklaşık 4,0 milyar dolar açık vermiştir. Dış ticaret, hizmetler ve yatırım geliri dengelerinde yaşanan bu gelişmeler sonucunda, ilk sekiz aylık dönemde, cari açık %44,6 oranında genişleyerek 22,4 milyar dolara ulaşmıştır.

Cari açığın finansmanı büyük ölçüde doğrudan yatırımlar ile sağlanmıştır.

İlk sekiz aylık dönemde oluşan cari açık ile net hata ve noksan kaleminde yaşanan 1,1 milyar dolarlık sermaye çıkışı, 27,8 milyar dolarlık net sermaye girişi ile finanse edilmiş ve bu gelişmelere paralel olarak da rezervler 4.3 milyar dolar artmıştır. Borç yaratan ve yaratmayan işlemler açısından ele alındığında ise, söz konusu açığın 13,5 milyar doları doğrudan yatırımlar ve hisse senetleri gibi borçlanma dışı kaynaklardan sağlanırken, yaklaşık 10 milyar dolarlık dış borçlanma gereği oluşmuştur. Türkiye’de doğrudan yabancı yatırımların satın alma ve ortaklık aracılığıyla var olan mevcut yatırımlara yöneldiği görülmektedir. Dolayısıyla, bu yatırımların sermaye stokuna katkısı olmadığı gibi istihdam olanaklarını da arzu edilen ölçüde geliştirmesi beklenmemektedir. Bununla birlikte söz konusu yatırımlar daha çok hizmet sektörlerinde yoğunlaştığından, ihracatı artırarak cari dengeyi olumlu etkilemesi pek olası görün-

memektedir. Ayrıca, ihracat yaparak kaydadeğer miktarda döviz geliri elde etmesi beklenmeyen bu yatırımların, kâr transferleri yoluyla gelecekte cari dengeyi olumsuz etkileme olasılığı da bulunmaktadır.

Özel kesim dış borç stoku, uygun dış finansman olanakları nedeniyle hızla artmaktadır.

Ödemeler dengesinin finansman kalemlerinde son iki yıllık süreçte bir iyileşme gözlenmekle birlikte, cari açığın ulaştığı seviye itibarıyla Türkiye ekonomisi, risk algılamalarındaki değişimlere karşı daha duyarlı hale gelmiştir. Ağustos ayı itibarıyla 12 aylık toplam cari açık 30 milyar doları aşmış durumdadır. Son iki yıllık süreçte, özel sektörün dış borçlanması, bu denli yüksek bir açığın finansmanında en önemli kalemlerden biri olmaktadır. 2001 yılından itibaren düşük borçlanma maliyetlerinin avantajıyla, özel sektörün dış borç stoku %157 oranında artmıştır. Bu artış, Türkiye’nin toplam dış borç stokundaki artışın %85’idir.

Özel kesim tasarruf eğilimi, canlı iç talep koşulları nedeniyle, giderek bozulmaktadır.

Özel kesim tüketim ve yatırım talebinin azalmaması, kamu kesimi açığı kapanmakta olmasına rağmen, yurtdışı finansman kaynaklarına olan ihtiyacı canlı tutmaktadır. Geçmiş yıllarda yüksek düzeylerde tasarruf fazlası vererek kamu açıklarını kapatan özel kesim, canlı iç talebin de etkisiyle tasarruf açığı vermektedir. Kamu kesiminin düşürdüğü açıkların, özel sektörün azalttığı tasarrufları karşılayamaması cari açığın giderek artmasına yol açmaktadır. 2002 ile 2006’nın ilk yarısı arasında geçen sürede, bütçe açığının GSYH’ye oranı %14’ten %1’e gerilerken, özel kesimin %14 olan tasarruf fazlası, %6 civarında bir tasarruf açığına dönüşmüştür.

Reel kesimin açık pozisyonu önemli bir risk unsurudur.

Uluslararası sermaye hareketlerinden kaynaklanabilecek oynaklıklar, uygun

risk yönetimi teknikleri kullanılarak önemli ölçüde engellenebilmektedir. Piyasalarda dalgalanmanın başladığı haftalarda, bankacılık sektörünün bilanço içi açık pozisyonu 9 milyar dolara kadar çıkarken, aynı haftada net döviz pozisyonu sadece 1 milyar dolar açık vermiştir. Sektörün piyasa risklerine odaklı yönetimi, son dalgalanmaların etkilerini sınırlamış ve derinleşmesini engellemiştir. Öte yandan, dalgalanma öncesi dönemde bile önemli miktarda açık pozisyonu bulunan reel sektörün ise kredi riskinin çok daha ciddi boyutlara ulaşmış olduğu tahmin edilmektedir. Reel sektörün açık pozisyonundan kaynaklanan risklerin esas itibarıyla küçük ve orta ölçekli işletmelerin kaynak yapısının bozulmasına neden olma olasılığı bulunmaktadır. Ancak, Yeni Türk Ticaret Kanunu, risk yönetimi için uzman bir komitenin kurulması zorunluluğunu da beraberinde getirdiğinden, sektörün risklerini azaltmasına ve uluslararası finansman kaynaklarına daha kolay ve daha az maliyetli bir şekilde ulaşmasına zemin hazırlayacaktır.

Finansal sektörün derinleşmesi reel sektördeki tasarruf eğilimini ve yeniden yapılanmayı olumlu etkileyecektir.

Özel kesimin borçlanma kararlarını, kamu kesimine göre daha akılcı bir şekilde alarak daha verimli yatırımlara yöneldiği ve dolayısıyla da, özel kesim borçlanmasının, kamu borcundaki artış kadar tehlikeli olmadığı varsayılabilir. Ancak bu yaklaşım, özel sektörün en azından piyasa risklerini göz önüne alarak yaptığı borçlanmalarda kabul edilebilir bir durumdur. Öte yandan, kamu kesiminin dış borçlanmayı özel kesime oranla daha uzun vadeli ve düşük faizlerden yapabildiği ve olası bir finansal çalkantıda yurtdışından çok daha kolay finansman sağlayabildiği de unutulmamalıdır. Bu noktada özel sektörün yurtiçi finansman araçları çeşitlendirilmeli, sabit getirili borç senetleri ihraç edebilmesini sağlayacak vergi avantajları sağlanmalıdır.

VI. Tahmin ve Beklentiler

2006 yılı reel GSYH artışı %6,0 olarak tahmin edilmektedir.

Türkiye ekonomisinin, 2006 yılında, uzun dönemli büyüme oranı olarak kabul edilen %5,5 - %6,5 arasında büyüyeceği tahmin edilmektedir. Özel tüketim içerisinde zorunlu harcamaların payının görece yüksek olması nedeniyle, artan döviz kuru ve faiz oranlarının daraltıcı etkisinin özel yatırımlara kıyasla daha sınırlı olacağı tahmin edilmektedir. Tüketici kredilerinde gözlenen durağanlaşma ile birlikte, özel tüketimdeki yavaşlamanın yılın son döneminde daha belirgin hale gelmesi ve gelecek yılın ilk yarısında da görece durgun seyretmesi beklenmektedir. Öte yandan, tüketim ve yatırım eğilimindeki yavaşlamanın bir bölümünün, uluslararası emtia fiyatlarının normalleşmesini takiben, dış ticarete ağırlıklı olarak ihracat lehine yaşanacak gelişmelerle telafi edileceği düşünülmektedir. Bu durum, aynı zamanda toplam talepteki düşüşü de sınırlayarak üretimin belli bir seviyenin altına inmesini de engelleyecektir.

2006 yıl sonu enflasyon oranı %9,5 olarak tahmin edilmektedir.

Parasal koşulların geçmiş döneme kıyasla sıkılaşması ve iç talebin bir miktar yavaşlayacak olması nedeniyle enflasyonun 2006 yılının son döneminden itibaren yeniden düşüş eğilimine girmesi ve yıl sonunda %9,0 - %10,0 aralığına gerilemesi beklenmektedir. Maliyet yönlü baskıların 2007 yılı başından itibaren hafifleyeceği düşünülmekle birlikte, özellikle konut-kira kalemindeki katılığın henüz kırılmamış olması 2007 enflasyon hedefi açısından ciddi ölçüde tehlike yaratmaktadır. Ayrıca, oldukça oynak bir seyir izleyen gıda fiyatlarının da önümüzdeki dönemde nasıl bir seyir izleyeceğini kestirmek güçtür. Uluslararası likiditede yaşanacak olası bir daralma, bu koşullar altında, para politikasının esnekliğini de sınırlayacaktır.

Dolar kurunun gelecek dönemde 1,45 etrafında dalgalanmayı sürdüreceği tahmin edilmektedir.

Mayıs ortasında gelişmekte olan ülke piyasalarında yaşanan sermaye çıkışları nedeniyle hareketlenen dolar kurunun 2006 yılının son dönemine girilirken görece daha dar bir aralıkta dalgalandığı gözlenmektedir. Gelecek dönemde sermaye girişlerinin kademeli olarak artması beklenmekle birlikte, ekonomik ve siyasi gündeme ilişkin belirsizliklerin de yıl genelinde ağırlığını koruyacağı tahmin edilmektedir. Bu nedenle, döviz kurlarının kısa dönemde geçmiş seviyelerine gerilemesi beklenmemektedir. Temel senaryoda, dolar kurunun 2006 yılının son döneminde 1,45 – 1,50 aralığında seyredeceği öngörülmektedir.

2006 yıl sonu reel faiz oranı %9,5 olarak tahmin edilmektedir.

Mevcut likidite sıkışıklığının 2007 başından itibaren kademeli olarak azalması beklenmektedir. Ancak yine de, enflasyonist baskılar ve artan risk algısı nedeniyle likidite olanaklarının geçmişe kıyasla sınırlı kalacağı öngörülmektedir. Küresel risk iştahındaki gelişmelere göre değişebilecek bu durumun, 2007 yılı genelinde bu çerçevede kalacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla, faizlerdeki düşüşün enflasyona kıyasla daha uzun bir zaman alacağı ve kısa-orta dönemde görece yüksek seyretmeye devam edeceği tahmin edilmektedir. Temel senaryoda, reel faizlerin 2006 yılının geri kalanında %9,0 - %10,0 aralığında kalması beklenmektedir.

2006 yılında bütçe açığının milli gelire oranı %1,7 olarak tahmin edilmektedir.

Kur, faiz ve enflasyon göstergelerindeki bozulmanın yanı sıra, büyüme hızındaki yavaşlamanın vergi gelirlerini olumsuz etkilemesi beklenmektedir. Her ne kadar yatırım harcamalarının önemli ölçüde azaltıldığı gözlenirse de, kamu harcamaları bu yolla ancak geçici olarak finanse edilebileceğinden, bütçe dengesinin önümüzdeki dönemde bir miktar bozulacağı

öngörülmektedir. Mevcut koşullar altında, faiz dışı fazlanın ise milli gelire oran olarak yaklaşık %7,5 civarında kalmayı sürdüreceği düşünülmektedir. Temel senaryo altında, bütçe açığının milli gelire oranının 2006 yılında %1,5 - %2 arasında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

2006 yılında cari açığın milli gelire oranı %8,2 olarak tahmin edilmektedir.

Maliyet koşullarındaki iyileşmeye ve güçlü dış talebe paralel olarak ihracatın gelecek yıl %15 civarında artacağı öngörülmektedir. Toplam talepteki gerilemenin sınırlı olması durumunda, ithalatın da artmaya devam edeceği, ancak bu artışın ihracata kıyasla daha düşük ve %10 civarında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. 2006 yılında ihracatın 85, ithalatın ise 135 milyar dolara yaklaşması ve cari açığın da yaklaşık 32 milyar düzeyinde gerçekleşmesi olasıdır. 2007 yılında sermaye girişlerinde belirgin bir artış yaşanması beklenmediğinden, cari açığın 2006 yılındaki mutlak düzeyini gelecek yıl içerisinde de koruyacağı öngörülmektedir. Temel senaryo altında, cari açığın milli gelire oranının 2006 yılında %8 - %8,5 arasında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

2007 yılı büyük ölçüde 2006 yılının son dönemindeki dinamikler altında şekillenecektir.

2006'ya ilişkin temel senaryonun, ilk altı aylık dönemi ağırlıklı olmak üzere, gelecek yılın genelinde de hakim olacağı ve reel GSYH artışının program hedefine doğru gerileyeceği tahmin edilmektedir. Enflasyondaki düşüş eğiliminin, özellikle yılın ilk yarısında, görece yavaş seyredeceği ve yıl sonu hedefinin üzerinde kalacağı öngörülmektedir. Dolar kurunun 1,40 – 1,55 arasında dalgalanması ve reel faizlerin ise sınırlı miktarda gerilemesi beklenmektedir. Bütçe açığının, seçim döneminin de etkisiyle, milli gelire oran olarak bir miktar yükseleceği, cari açığın ise yalnızca sınırlı miktarda gerileyeceği tahmin edilmektedir.

KUTU: IMF'nin Dünya Ekonomisi Senaryoları

1. Müdahalesiz Senaryo

Müdahale olmayan senaryoda ülkeler arası cari işlemler dengesizliklerinin sadece özel sektörün tasarruf davranışındaki değişim ve döviz kurlarındaki yumuşak değişikliklerle olacağı varsayılmaktadır. Bu senaryoda, yabancı ülkelerin ABD varlıklarına olan talebinde ani bir düşüş olmayacağı ancak, Amerikalıların, varlık fiyatlarının çok daha yavaş arttığı bir ortamda, tasarruf oranlarını arttırmaya başlayacağı ve ABD ekonomisindeki büyüme oranının potansiyel seviyesi olan %3'e yükseleceği tahmin edilmektedir. Bu senaryoda, doların reel olarak %15 değer kaybedeceği ve varlık fiyatlarındaki değişimle birlikte, yurtiçi talebin frenlebileceği öngörülmektedir. Böylece, cari açığın zamanla azalarak 2015 yılında %4'e kadar gerilemesinin mümkün olacağı hesaplanmaktadır. Bu durumda, gelişmekte olan Asya ülkelerinin cari fazlalarında da bir azalma olacaktır. Talep artışıyla birlikte, 2015 yılına kadar, bölgenin cari işlemler fazlasının GSYH'ye oranının, mevcut ortalama %5 seviyesinden, %2'ye gerileyeceği ve ulusal para birimlerinin de ortalama olarak, %15 reel değerlenme yaşayacağı tahmin edilmektedir. Euro Bölgesi ve Japon ekonomilerinde ise çok dikkat çekici bir değişiklik yaşanması beklenmemektedir. Bu bölgelerdeki verimlilik, yavaş da olsa, artmaya devam edecektir. Kısa dönemde, gelişmekte olan Asya ülkelerinin para birimlerindeki değer artışına tepki verecek olan bölge ekonomileri, uzun dönemde Amerikan dolarının değer kaybından etkilenecektir. Dünyanın geri kalan ekonomilerinde yurtiçi talep artışı, petrol ihracatçılarının gelirlerindeki artışa paralel olarak artacak yatırım ve tüketim harcamaları bağlantısıyla desteklenecektir. Bu senaryonun temel sorunu yabancı ülkelerin Amerikan varlıklarına olan taleplerini, bu varlıkların getirilerinin çok fazla artmadığı bir durum da bile korumaya devam edecekleri

yönündeki varsayımdır. Mevcut senaryo çerçevesinde, hâlihazırda GSYH'sine oranla %30'un altında seyreden ABD dış borcunun, uzun dönemde %85'e çıkacağı varsayımı, fazlasıyla iyimser bir varsayım olarak değerlendirilmektedir.

2. Yıkıcı Düzeltme Senaryosu

Bu senaryoda, Amerikan varlıklarına olan iştah bir anda kesilmektedir. Amerikan varlıklarını ellerinden çıkarmak isteyen ilk bölge, daha fazla rezerv birikimi yapmak istemeyen, gelişmekte olan Asya ülkelerinden oluşacaktır. Böylece, bu bölgedeki ulusal para birimlerinin ortalama değeri reel olarak çok hızlı yükselecektir. Ani değer artışı, geçici olarak, küresel rekabet baskılarını azaltacak, daha yüksek ücret ve fiyatlarla son bulacaktır. Enflasyondaki artışa paralel olarak, dünya çapında, merkez bankaları faiz artırımlarına başlayacaktır. Bu gelişmeler sonucunda, Amerika'da cari işlemler açığı hızlı bir şekilde GSYH'nin %2'sine gerileyecektir. Diğer ülkelerde olduğu gibi Amerika'da da, enflasyonla mücadele için, ani faiz artırımlarına başvurulacaktır. Bu da Amerikan ekonomisinin büyümesini, faiz artışlarının gerçekleştirildiği ilk iki yıl içerisinde %1'lere çekecektir. Gelişmekte olan Asya bölgesinde cari işlemler fazlası 2010 yılına doğru yaklaşık olarak sınırlanacaktır. Bu bölgedeki büyüme hızı da yavaşlayacak ancak %4'ün üzerinde kalacaktır. Euro Bölgesi, Japonya ve diğer ülkelerde ise, gelişmekte olan Asya ülkelerinde görülen değişimler gözlenecek, ancak bu ülkelerdeki tepkiler çok daha kısıtlı kalacaktır. Bu senaryonun çok daha kötü sonuçlar doğurması da mümkündür. Finansal piyasaların bu gelişmeleri çok olumsuz karşılaması, Dünya genelinde, üretim kapasitesine zarar verebileceği gibi, borçlanma olanaklarını kötüleştirerek varlık fiyatlarının düşmesine de neden olabilir. Daha da kötüsü, ekonomik faaliyetlerin birdenbire yavaşlaması, beraberinde korumacılık dalgasının da yayılmasına yol açarak

Dünya genelinde yaşam standartlarının kötüleşmesine neden olabilir.

3. Önlemlerin Alındığı Senaryo

Bu senaryoda, Dünya ekonomileri, cari işlemler dengesizliklerinin ileride yaratabileceği potansiyel zararların farkına vararak çeşitli önlemler alacaklardır. Örneğin, gelişmekte olan Asya ülkeleri giderek daha az rezerv biriktirmeye başlarlar. Yine aynı bölgede, varlıkların daha büyük bir bölümünün verimliliği artırıcı fiziki yatırımlara yönlendirilmesi sonucu, verimlilik artışları gözlenir. Amerika ise, hükümet harcamalarını kısıtlayıcı önlemler almak ve vergi oranlarını yükselterek, hâlihazırda %4 civarında seyreden bütçe açığını, 2012'ye doğru kademeli olarak kapatır. Bu adımlar, müdahalesiz senaryoda olduğu gibi özel tasarrufların yükselmesi, dış borcun azalması ve yurtiçi fiziki sermaye stokunun daha da artmasıyla sonuçlanır. Bu varsayımlar altında, Amerika'nın cari açığının 2015 yılına gelindiğinde %1'e kadar gerileyeceği tahmin edilmektedir. Net dış borç stokunun GSYH'ye oranı ise, %40 seviyesinin altında seyrederek ülke riskinin azalmasına katkı bulunabilecektir. Euro Bölgesi ve Japonya, ürün ve işgücü piyasasına yönelik yapısal reformları hızlandırır. Bu reformlar sonucu söz konusu ülkelerde kâr marjları 10 yıl içinde yavaş yavaş azalarak, ABD ile olan fark üçte iki oranında kapatılır. Bu durum, Euro Bölgesi ve Japon ekonomilerini, verimliliklerini arttırmak için, daha fazla yatırım yapmaya teşvik eder. Aynı senaryoda, petrol ihracatçısı ülkeler elde ettikleri gelirleri temel senaryoya göre daha fazla yatırıma yönlendirirler ve verimliliklerini artırır. Dünya çapında alınan bu önlemler Dünya ekonomisinin büyümesini kısa dönemde geçici olarak yavaşlatsa da uzun dönemde daha yüksek büyüme oranlarıyla sonuçlanacaktır. Büyüme oranlarının artacağı ülkelerin başında ise, hiç kuşkusuz, gelişmekte olan Asya ülkeleri gelecektir.

TÜSİAD KONJONKTÜR DEĞERLENDİRME

ÖNEMLİ EKONOMİK VE MALİ GÖSTERGELER (2005-2006)
ÜRETİM VE FİYATLAR

	2005												2006														
	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül		
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (DİE, 1997=100)																											
Yıllık % Artış	8,3	7,0	10,0	7,5	-5,9	5,8	9,8	7,3	9,3	11,3	8,7	4,8	
Aylık % Artış	6,9	-6,6	-1,8	6,4	-19,8	8,3	18,9	-3,4	5,3	2,2	-4,3	-2,3	
Aylık % Artış (mevsimsellikten arınmış)	0,6	-1,8	1,9	3,1	-12,7	16,6	0,0	-0,3	1,4	0,8	-3,3	0,6	
KAPASİTE KULLANIM ORANI (DİE, %)	82,9	82,8	81,2	80,6	75,4	77,2	80,7	82,3	82,6	83,1	81,8	79,4	82,8	
ÜCRETLER (DİE, Dönemsel, 1997=100, İm. San.)																											
Saat Başına Reel Ücret Endeksi (yıllık % artış)	1,6	0,7	0,3	0,5	
Kişi Başına Reel Kazanç Endeksi (yıllık % artış)	2,5	0,8	-0,2	0,4	
ÜRETİCİ FİYATLARI (DİE, 2003=100)																											
Yıllık % Artış	4,4	2,6	1,6	2,7	5,1	5,3	4,2	5,0	7,7	12,5	14,3	12,3	11,2	
Aylık % Artış	0,8	0,7	-0,9	0,0	2,0	0,3	0,2	1,9	2,8	4,0	0,9	-0,7	-0,2	
Aylık % Artış (mevsimsellikten arınmış)	
TÜKETİCİ FİYATLARI (DİE, 2003=100)																											
Yıllık % Artış	8,0	7,5	7,6	7,7	7,9	8,1	8,2	8,8	9,9	10,1	11,7	10,3	10,5	
Aylık % Artış	1,0	1,8	1,4	0,4	0,8	0,2	0,3	1,3	1,9	0,3	0,8	-0,4	1,3	
Aylık % Artış (mevsimsellikten arınmış)	
DÖVİZ KURU (TCMB alış kuru)																											
YTL/US\$ (aylık ortalama)	1,334	1,351	1,355	1,345	1,327	1,319	1,330	1,330	1,425	1,593	1,547	1,461	1,474	
Yıllık % Artış	-11,0	-8,9	-6,1	-3,2	-1,8	0,9	1,7	-1,9	4,5	17,7	16,1	9,2	10,5	
Aylık % Artış	-0,3	1,3	0,2	-0,7	-1,4	-0,5	0,8	-0,1	7,2	11,8	-2,9	-5,6	0,9	
YTL/€ (aylık ortalama)	1,635	1,624	1,593	1,596	1,607	1,576	1,599	1,630	1,820	2,017	1,962	1,872	1,878	
Yıllık % Artış	-10,7	-12,2	-15,0	-14,3	-9,5	-7,4	-7,2	-7,1	5,1	22,5	22,3	13,7	14,8	
Aylık % Artış	-0,6	-0,7	-1,9	0,2	0,7	-1,9	1,5	1,9	11,6	10,9	-2,7	-4,6	0,3	
FİYAT HADLERİ (DİE, 2003=100)																											
Dış Ticaret Hadleri (İhracat/İthalat)	99,5	97,6	98,3	97,4	97,3	97,2	98,1	95,8	95,5	96,0	94,2	92,3	
İç Ticaret Hadleri (Tanım/İthalat)	98,2	99,6	103,7	106,1	107,0	107,6	106,6	107,0	106,7	101,0	97,5	97	98	
İÇ BORÇLANMA YAPISI (satış miktarı ağırlıklı)																											
Yıllık Bütçelik Faiz (%)	15,3	15,1	14,0	14,1	14,5	14,5	14,1	14,1	15,0	17,7	22,6	21,1	21,5	
Ortalama Vade (gün)	596	558	553	820	1012	818	745	767	876	535	429	442	603	
(..) Yayımlanmamış veri																											

TÜSİAD KONJONKTÜR DEĞERLENDİRME

ÖNEMLİ EKONOMİK VE MALİ GÖSTERGELER (2005-2006)
ENFLASYON

	2006													
	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	
TÜFE (Büyümeye katkılar, yüzde puan)														
Genel Endeks (yıllık % değişim)	8,00	7,52	7,61	7,72	7,93	8,14	8,16	8,83	9,86	10,12	11,7	10,3	10,5	
Genel Endeks (aylık % değişim)	1,02	1,79	1,40	0,42	0,75	0,22	0,27	1,34	1,88	0,34	0,85	-0,44	1,29	
Gıda ve Alkolüz İçecekler	1,24	1,07	1,63	1,41	1,37	1,82	2,16	2,59	2,77	2,41	3,13	2,77	3,21	
Alkollü İçecekler ve Tütün	1,16	1,11	1,10	1,39	2,02	1,91	1,90	1,89	1,87	1,87	1,76	0,71	0,72	
Giyim ve Ayakkabı	0,14	0,12	0,05	-0,01	-0,11	-0,21	-0,17	-0,14	0,00	0,00	0,05	-0,10	-0,01	
Konut ve Kira	1,74	1,74	1,75	1,68	1,73	1,86	1,79	1,75	1,88	2,18	2,38	2,43	2,30	
Ev Eşyası	0,30	0,36	0,37	0,39	0,34	0,17	0,15	0,15	0,14	0,17	0,39	0,54	0,74	
Sağlık	0,01	0,00	-0,01	-0,01	-0,01	0,02	0,01	0,00	0,06	0,06	0,07	0,15	0,19	
Ulaştırma	1,87	1,56	1,13	1,16	1,03	1,00	0,94	0,87	1,02	1,39	1,66	1,49	1,06	
Haberleşme	0,11	0,12	0,10	0,08	0,16	0,14	0,09	0,10	0,09	0,15	0,17	0,13	0,10	
Eğlence ve Kültür	0,21	0,17	0,21	0,23	0,14	0,09	0,09	0,21	0,16	0,11	0,12	0,11	0,24	
Eğitim	0,19	0,18	0,18	0,18	0,21	0,22	0,23	0,23	0,23	0,20	0,20	0,19	0,23	
Lokanta ve Oteller	0,91	0,94	0,95	0,95	1,08	1,07	0,96	0,98	1,08	1,10	1,09	1,10	1,13	
Çeşitli Mal ve Hizmetler	0,28	0,30	0,29	0,42	0,58	0,69	0,64	0,74	1,02	0,92	1,11	1,00	0,85	
ÖZEL KAPSAMLI TÜFE (aylık % değişim)														
Mevsimlik ürünler hariç	0,68	0,54	0,05	0,88	1,23	0,53	0,54	0,82	0,93	1,01	1,61	0,81	0,78	
İşlenmemiş gıda ürünleri hariç	0,82	1,39	0,61	0,66	0,59	-0,46	-0,01	1,40	1,98	1,34	0,74	0,15	0,77	
Enerji hariç	0,82	1,89	1,65	0,48	0,62	0,15	0,23	1,44	2,07	-0,16	0,63	-0,50	1,73	
TÜFE (aylık % değişim)														
Genel Endeks (yıllık % değişim)	4,38	2,57	1,60	2,66	5,11	5,26	4,21	4,96	7,66	12,52	14,34	12,32	11,19	
Genel Endeks (aylık % değişim)	0,78	0,68	-0,95	-0,04	1,96	0,26	0,25	1,94	2,77	4,02	0,86	-0,75	-0,23	
Tarım	1,53	1,86	2,11	1,72	1,90	0,57	-0,36	2,29	2,72	-0,23	-2,02	-1,28	0,59	
Madencilik	3,10	0,16	-2,68	-0,82	1,39	4,17	-2,28	1,67	2,47	5,13	4,30	0,87	-1,56	
İmalât Sanayii	1,54	0,38	-1,86	-0,58	0,97	0,10	0,48	1,96	3,00	5,37	1,50	-0,69	-0,47	
Gıda ürün. ve içecek imalatı	-0,33	-0,35	0,09	0,01	0,30	0,11	-0,30	0,19	-1,44	0,35	0,91	0,07	1,16	
Tütün ürünleri imalatı	0,00	0,00	0,00	1,06	9,68	1,33	0,00	0,00	-0,06	0,00	0,00	0,00	0,00	
Tekstil ürünleri imalatı	-0,84	0,79	0,26	-2,08	0,69	1,25	-0,07	0,53	3,15	6,46	0,57	-0,90	1,81	
Giyim eşyası imalatı	4,01	1,10	-1,28	-3,07	-1,67	-2,80	3,86	1,55	1,76	-0,14	-1,19	1,71	5,78	
Kök köm., rafine edilmiş petrol ür.im.	7,39	0,35	-12,02	-2,42	5,45	1,30	0,80	10,02	9,54	13,26	4,84	-6,17	-12,10	
Kimyasal madde ürünleri imalatı	1,77	1,16	-0,83	-2,54	-0,48	0,29	0,73	0,07	2,64	5,14	1,49	1,57	1,74	
Plastik-kaçuk ürünleri imalatı	1,80	0,82	0,57	-0,52	-0,66	0,63	-0,21	0,43	1,85	6,53	1,47	1,00	0,80	
Metalik olmayan diğer min.mad.imal.	0,90	0,80	0,05	0,55	0,11	0,22	0,31	0,92	1,14	2,23	1,25	0,60	1,11	
Ana metal sanayi	0,26	0,56	0,15	1,24	0,10	-0,65	2,88	9,91	13,21	13,32	1,15	-4,66	-0,10	
Metal eşya sanayi, mak.teçh. hariç	1,09	-0,80	1,50	-0,49	0,23	0,84	0,01	0,85	1,49	4,19	0,63	2,06	0,11	
B.y.s. Makina ve teçhizat imalatı	0,65	1,01	0,67	0,99	0,97	-0,28	0,24	0,22	1,44	4,33	1,15	0,72	0,44	
B.y.s. Elektrikli makina cihaz.imalatı	1,45	1,70	0,41	2,14	0,37	-0,36	0,79	2,21	6,36	6,56	-2,04	0,77	0,33	
Radio,TV haberleşme cihazları imal.	-0,03	-0,18	-0,67	-0,05	-0,50	-1,18	-0,06	1,53	4,41	7,62	-0,96	-3,70	-0,38	
Taşıt araçları ve karoseri imalatı	-0,11	-0,15	-0,26	0,10	-0,51	0,04	0,27	-0,10	2,69	4,85	-0,21	1,74	0,43	
Elektrik, Gaz, Su	-14,34	0,32	0,67	0,44	17,67	0,27	0,16	0,37	0,01	0,91	1,08	0,03	0,54	

ÖNEMLİ EKONOMİK VE MALİ GÖSTERGELER (2005-2006)
ÖDEMELER DENGESİ

	2006													
	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	
CARI İŞLEMLER DENGESİ (aylık, milyon \$)														
Dış Ticaret Dengesi *	-1.196	-360	-895	-2.626	-3.764	-2.237	-3.210	-3.022	-3.920	-3.760	-2.567	-1.995	-1.711	
İthalat (CIF)	-3.794	-2.635	-2.361	-2.851	-3.460	-2.416	-2.927	-3.195	-4.064	-4.161	-3.218	-3.718	-4.281	
İhracat (FOB), Baval ticareti hariç	10.272	10.366	10.090	9.673	11.683	8.140	9.797	11.586	11.574	12.358	12.065	11.472	11.870	
Hizmetler Dengesi	5.553	6.814	6.772	5.943	7.246	5.105	6.025	7.393	6.432	7.003	7.744	6.943	6.631	
Yatırım Geliri Dengesi	3.033	2.506	1.649	631	54	379	257	500	498	887	1076	2.018	2.934	
Cari Transferler	-587	-364	-321	-503	-513	-320	-631	-435	-425	-643	-540	-398	-591	
	152	133	138	97	155	120	91	108	71	157	115	103	227	
ÖDEMELER DENGESİ (12 Aylık Küm., milyon \$)														
Cari İşlemler Dengesi	-20.442	-20.891	-21.605	-22.301	-23.155	-23.927	-24.877	-25.443	-26.831	-28.287	-28.677	-29.552	-30.067	
Dış Ticaret Dengesi *	-29.996	-30.665	-31.644	-32.479	-32.926	-33.756	-34.747	-35.221	-36.724	-37.941	-38.141	-38.800	-39.287	
İthalat (CIF)	110.579	112.458	114.460	115.565	116.774	117.694	119.167	120.557	122.536	125.082	127.200	129.076	130.674	
İhracat (FOB), Baval ticareti hariç	70.499	71.657	72.562	72.771	73.476	73.584	73.957	74.758	75.062	76.088	77.793	78.973	80.051	
Hizmetler Dengesi	13.877	14.150	14.324	14.378	13.966	13.892	13.949	13.907	13.858	13.708	13.613	13.488	13.389	
Yatırım Geliri Dengesi	-5.639	-5.711	-5.689	-5.615	-5.663	-5.562	-5.599	-5.669	-5.499	-5.538	-5.655	-5.680	-5.684	
Cari Transferler	1.316	1.335	1.404	1.415	1.468	1.499	1.520	1.540	1.534	1.484	1.506	1.440	1.515	
Sermaye Hareketleri	14.419	15.862	16.862	17.245	20.861	21.401	24.429	24.862	25.351	27.130	29.452	29.589	32.628	
Doğrudan Yatırımlar	2.961	3.471	3.481	6.530	8.726	9.270	9.167	9.339	9.692	16.407	16.815	15.903	18.491	
Portföy Yatırımları	11.328	12.488	11.076	13.224	13.437	12.438	12.170	13.219	12.759	8.674	5.629	6.341	8.576	
Diğer Yatırımlar	7.606	7.823	12.637	13.006	16.545	17.398	25.393	23.984	25.738	24.306	22.326	19.397	20.236	
Merkez Bankası	-658	-712	-730	-744	-803	-817	-839	-869	-899	-930	-967	-1.014	-1.096	
Genel Hükümet	-2.050	-2.071	-2.311	-2.280	-2.231	-2.234	-2.020	-2.017	-1.991	-1.909	-1.535	-1.496	-917	
Bankalar	5.709	5.959	10.594	9.915	10.364	6.852	12.353	11.047	13.431	11.605	9.240	6.958	5.445	
Diğer Sektörler	10.532	10.611	10.983	13.059	14.568	18.945	22.227	21.958	21.329	22.179	22.050	21.354	21.422	
IMF Kredileri (net)	-5.927	-5.964	-5.899	-6.944	-5.353	-5.348	-6.328	-6.135	-6.132	-6.639	-6.462	-6.405	-4.618	
Rezerv Vartıkları**	-7.476	-7.920	-10.332	-15.515	-17.847	-17.705	-22.301	-21.680	-22.838	-22.257	-15.318	-12.052	-14.675	
Net Hata ve Noksan	5.909	4.927	4.653	4.978	2.228	2.472	406	551	1.461	1.149	-772	-23	-2.536	
DIŞ TİCARET (yıllık % değişim)														
İthalat (CIF)	30,3	22,1	24,8	12,9	11,5	12,7	17,7	13,6	20,6	25,9	21,3	19,5	15,6	
İhracat (FOB)	18,0	20,5	15,4	3,6	10,8	2,2	6,6	12,2	5,0	17,2	28,2	20,5	19,4	
Fiyat Endeksi (2003=100)														
İthalat	4,9	6,0	2,4	-0,6	-0,6	2,2	2,1	0,7	0,8	5,9	11,8	11,4	12,4	
İhracat	6,2	7,4	3,1	-0,9	-2,6	-0,6	-1,3	-1,4	1,0	4,5	4,8	5,8	5,9	
Miktar Endeksi (2003=100)														
İthalat	24,2	15,2	21,9	13,9	12,4	8,7	13,7	8,3	9,6	13,4	7,9	5,3	0,7	
İhracat	11,3	12,4	12,1	4,8	16,4	-2,9	3,5	7,3	-7,0	9,5	19,7	12,6	12,8	

(*) FOB, baval ticareti dahil
(**) Eksi işareti artışı göstermektedir.

TÜSİAD KONJONKTÜR DEĞERLENDİRME

ÖNEMLİ EKONOMİK VE MALİ GÖSTERGELER (2005-2006)
GENEL BÜTÇE

	2006												
	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül
12 AYLIK KÜMÜLATİF (milyon YTL)													
Gelirler	138.747	142.551	145.960	146.710	149.168	152.125	153.699	155.965	158.554	161.958	165.580	167.082	168.043
Vergi Gelirleri	115.114	117.624	118.265	119.621	121.300	123.909	125.004	126.283	128.903	131.189	133.678	133.614	134.705
Diğer Gelirler	21.470	22.805	25.597	23.909	24.686	25.036	25.795	26.855	26.776	27.861	30.746	30.746	30.582
Harcamalar	155.289	156.156	155.975	156.316	156.550	161.789	162.525	165.734	165.734	166.578	169.270	171.749	173.253
Carı	46.064	46.730	47.065	46.650	47.484	48.207	49.056	49.939	50.647	51.515	52.654	53.214	53.530
Yatırım	8.675	8.641	8.414	8.546	8.840	9.164	9.163	9.055	9.036	8.948	8.912	9.146	9.136
Transferler	97.137	97.672	97.648	99.335	98.083	102.235	102.050	103.571	103.339	103.408	104.961	106.578	107.722
İç Borç Faiz Ödemeleri	8.822	7.896	7.041	6.181	7.537	12.525	14.368	17.723	21.327	23.209	26.585	31.005	33.356
Faiz Dışı Bütçe Dengesi	30.006	32.639	35.605	36.073	35.350	36.969	36.192	35.697	38.156	40.531	43.354	42.787	42.862
Bütçe Emanetleri ve Avanslar	-16.542	-13.605	-10.015	-9.606	-7.381	-9.664	-8.826	-9.194	-7.180	-4.620	-3.690	-4.667	-5.210
Nakit Dengesi	-1.321	-3.864	-6.329	-8.250	-10.077	-10.967	-10.140	-10.764	..
Finansman	645	-2.624	-6.848	-13.444	-15.785	-15.541	-15.498	-17.012	..
Dış Borçlanma (net)	-645	2.624	6.848	13.444	15.785	15.541	15.498	17.012	..
İç Borçlanma (net)	1.498	949	1.064	-272	-3.827	-7.066	-9.942	-11.751	..
Kısa Vadeli Borçlanma (net)	-856	1.534	2.966	5.143	5.772	3.310	4.037	7.572	..
Diğer	-1.782	-3.321	-5.316	-10.500	-17.497	-24.456	-29.927	-33.506	..
	-1.287	141	2.818	8.573	13.841	19.297	21.404	21.190	..
12 AYLIK KÜMÜLATİF (milyon \$)													
Gelirler	101.955	105.302	108.397	109.284	111.284	113.458	114.512	116.354	117.693	118.571	119.754	119.846	119.702
Vergi Gelirleri	84.616	86.934	87.916	89.162	90.540	92.458	93.168	94.249	95.727	96.180	96.811	95.917	95.972
Diğer Gelirler	15.748	16.802	18.928	17.748	18.366	18.625	19.186	19.999	19.827	20.238	20.781	21.929	21.710
Harcamalar	113.967	115.403	115.799	116.524	116.850	120.751	121.151	123.306	123.299	122.470	122.754	123.570	123.666
Carı	33.760	34.483	34.908	34.761	35.432	35.961	36.558	37.272	37.654	37.793	38.116	38.276	38.192
Yatırım	6.305	6.324	6.198	6.356	6.578	6.823	6.818	6.745	6.713	6.578	6.454	6.569	6.515
Transferler	71.440	72.331	72.606	74.076	73.237	76.335	76.088	77.347	76.910	76.101	76.178	76.683	76.891
İç Borç Faiz Ödemeleri	6.405	5.786	5.237	4.619	5.643	9.416	10.801	13.328	15.839	16.973	18.990	21.977	23.539
Faiz Dışı Bütçe Dengesi	22.174	24.115	26.503	26.808	26.329	27.539	26.929	26.581	28.105	29.364	31.084	30.321	30.294
Bütçe Dengesi	-12.012	-10.101	-7.401	-7.239	-5.566	-7.292	-6.639	-6.952	-5.606	-3.899	-3.000	-3.724	-3.965
Bütçe Emanetleri ve Avanslar	-995	-2.923	-4.776	-6.221	-7.503	-8.061	-7.527	-7.954	..
Nakit Dengesi	486	-1.991	-5.167	-10.127	-11.771	-11.617	-11.590	-12.626	..
Finansman	-486	1.991	5.167	10.127	11.771	11.617	11.590	12.626	..
Dış Borçlanma (net)	1.129	713	799	-205	-2.700	-4.733	-6.593	-7.831	..
İç Borçlanma (net)	-645	1.166	2.243	3.880	4.321	2.776	3.246	5.666	..
Kısa Vadeli Borçlanma (net)	-1.344	-2.510	-4.009	-7.908	-12.819	-17.186	-20.724	-23.174	..
Diğer	-970	112	2.125	6.453	10.150	13.574	14.936	14.790	..
KAMU BORÇ STOKU (GSMH'ye oran, %)													
Toplam Kamu Brüt Borç Stoku	73,3	71,6	70,3	70,3
Toplam Kamu Net Borç Stoku	56,6	55,3	53,0	50,0
Net Dış Borç Stoku	11,4	8,5	6,4	7,1
Net İç Borç Stoku	45,2	46,8	46,5	43,0

(..) Yayımlanmamış veri

TÜSİAD KONJONKTÜR DEĞERLENDİRME

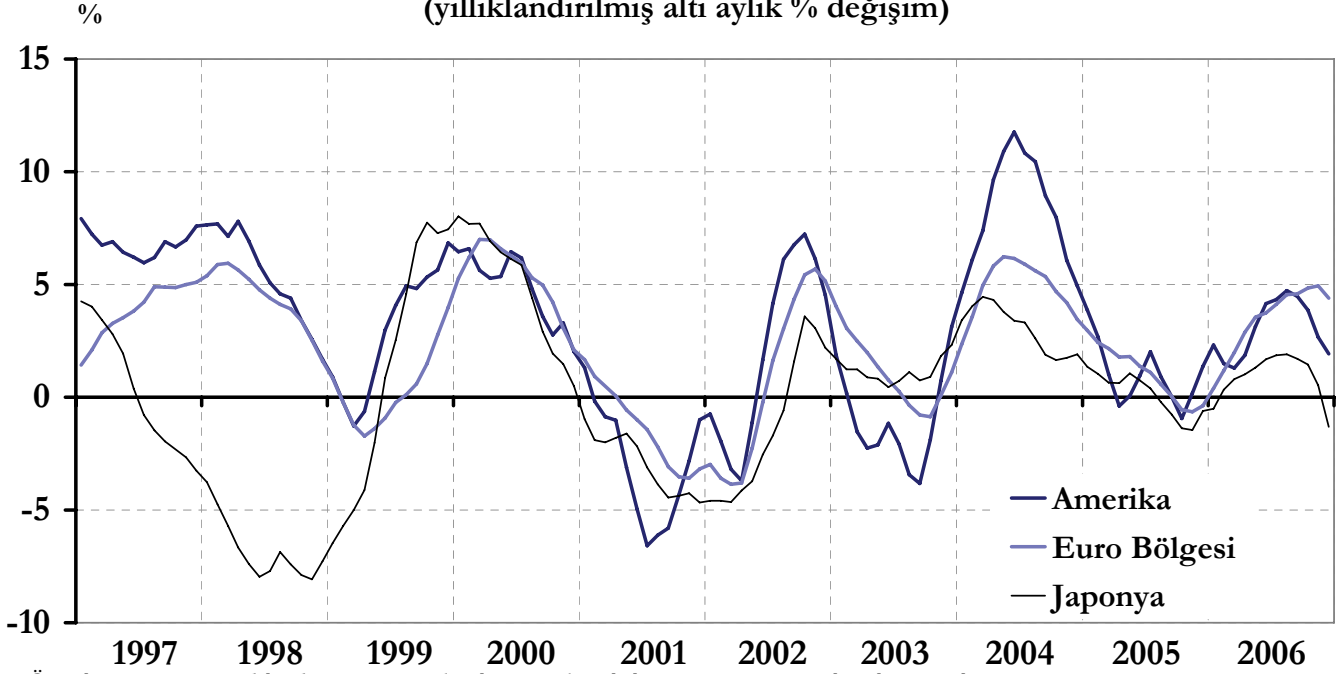
GAYRİ SAFİ YURTIÇİ HASILA (1987 fiyadlarıyla)

Harcama Gruplarına Göre	Sektörler İtibarıyla													
	Yıllık % Artış		% Pay	Dönemler İtibarıyla			Yıllık % Artış			% Pay				
	2004	2005	2005	2005-3	2005-4	2006-1	2006-2	2004	2005	2005	2005-3	2005-4	2006-1	2006-2
Özel Nihai Tüketim Harc.	10,1	8,8	64,9	10,4	16,7	8,6	10,1	2,0	5,6	11,4	7,5	-0,1	6,2	-1,1
Gıda- içki	2,8	8,2	21,7	10,8	8,7	7,5	6,2	1,3	6,4	10,6	8,1	0,6	5,8	-2,2
Dayanıklı Tüketim Malları	29,7	15,0	14,1	26,0	31,3	13,4	15,9	15,1	-7,4	0,5	-13,5	-8,7	8,0	8,5
Yarı Dayanıklı Tüketim Malları	18,8	12,9	10,5	3,7	39,6	12,7	21,6	7,7	2,6	0,3	1,9	-2,8	6,7	8,3
Enerji-Ulaştırma-Haberleşme	0,3	-0,1	7,4	0,6	2,3	2,4	3,7	9,4	6,5	29,2	5,7	10,1	4,5	10,5
Hizmetler	9,3	7,8	6,7	7,8	11,3	5,2	5,9	2,6	12,8	1,1	3,6	18,2	4,1	9,5
Konut Sahipliği	1,8	1,5	4,6	1,6	1,9	2,0	2,1	10,1	6,1	24,8	5,5	9,5	4,0	10,7
Devletin Nihai Tüketim Harc.	0,5	2,4	6,8	3,2	0,0	8,1	18,0	6,1	7,5	3,3	8,3	11,9	8,4	9,9
Maaş-Ücret	1,2	0,8	3,5	1,0	1,2	1,6	2,2	4,6	21,5	4,2	25,6	14,8	26,7	13,7
Mal ve Hizmet Alımı	-0,2	4,3	3,2	6,1	-0,6	23,1	41,2	12,8	7,4	23,9	7,5	9,9	7,0	7,3
Gayri Safi Sabit Sermaye Oluş.	32,4	24,0	27,6	30,6	33,0	30,7	10,9	13,2	8,1	20,6	8,6	11,0	7,6	8,3
Kamu Sektörü	-4,7	25,9	5,3	38,2	17,1	34,5	-11,3	10,4	3,1	3,3	1,6	4,0	2,7	0,8
Makine Teçhizat	14,8	51,6	1,8	102,1	47,3	-8,0	-22,4	6,8	8,8	13,5	8,0	15,2	3,3	4,3
Bina İnşaatı	-24,4	16,1	1,0	27,5	1,0	-19,1	-6,4	1,1	-0,2	1,6	-0,5	-1,2	-0,5	-1,3
Bina Dışı İnşaat	-3,2	16,1	2,5	19,7	7,5	85,5	-6,5	1,8	1,5	4,2	1,6	1,9	2,0	2,1
Özel Sektör	45,5	23,6	22,4	29,0	41,6	30,4	14,8	8,0	7,4	2,2	7,7	9,4	4,9	4,4
Makine Teçhizat	60,3	21,4	16,2	26,8	43,5	32,7	11,0	8,2	7,3	88,9	7,5	9,3	5,9	7,3
Bina İnşaatı	15,3	29,9	6,1	33,2	35,9	23,8	26,3	1,2	0,8	3,6	1,0	1,2	1,6	2,2
Stok Değişimleri	14,7	-30,3	5,3	-77,3	-89,3	-43,9	2,6	0,2	-0,2	0,3	-0,2	0,4	1,0	1,1
Mal ve Hizmet İhracatı	12,5	8,5	45,0	3,9	10,9	3,5	4,3	7,8	7,0	92,8	7,3	9,0	5,7	7,0
Mal ve Hizmet İthalatı	24,7	11,5	49,6	11,2	15,3	8,2	10,0	26,2	12,2	7,2	14,7	16,2	15,3	13,1
G.S.Y.İ.H	9,0	7,4	100,0	7,7	9,5	6,4	7,5	9,9	7,6	100,0	8,0	10,2	6,5	7,5

TÜSİAD KONJONKTÜR DEĞERLENDİRME

		İŞGÜCÜ PİYASASI (2005-2006)												
		2005						2006						
TEMEL GÖSTERGELER		Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran
TÜRKİYE TOPLAMI														
Nüfus (15 yaş üstü, bin)		50.777	50.833	50.938	50.991	51.050	51.146	51.202	51.281	51.371	51.408	51.542	51.561	51.647
İşgücü (bin)		25.363	25.544	25.219	24.989	24.683	24.539	24.034	23.633	23.400	23.883	24.608	25.075	25.445
İstihdam (bin)		23.058	23.227	22.838	22.566	22.197	21.928	21.332	20.834	20.604	21.272	22.172	22.860	23.200
İşsizlik (bin)		2.305	2.317	2.381	2.423	2.487	2.611	2.702	2.799	2.796	2.611	2.436	2.215	2.245
İşgücüne katılma oranı (%)		50,0	50,3	49,5	49,0	48,4	48,0	46,9	46,1	45,5	46,5	47,7	48,6	49,3
İşsizlik Oranı (%)		9,1	9,1	9,4	9,7	10,1	10,6	11,2	11,8	11,9	10,9	9,9	8,8	8,8
TARIM DIŞI														
İşgücü (bin)		17.808	17.817	18.195	18.261	18.394	18.549	18.482	18.367	18.119	18.227	18.407	18.499	18.530
İstihdam (bin)		15.564	15.536	15.848	15.905	15.984	16.008	15.839	15.630	15.437	15.730	16.106	16.372	16.420
İşsizlik (bin)		2.244	2.281	2.347	2.356	2.410	2.541	2.643	2.737	2.682	2.497	2.301	2.127	2.110
İşsizlik Oranı (%)		12,5	12,8	12,8	12,9	13,1	13,7	14,3	14,9	14,8	13,7	12,5	11,5	11,5
TOPLAM İSTİHDAM (bin)														
TARIM		7.494	7.690	6.990	6.661	6.213	5.920	5.493	5.204	5.167	5.541	6.065	6.488	6.779
Ücretli ve Yevmiyeli		693	754	704	685	594	525	407	300	276	342	463	569	657
Kendi hesabına ve İşveren		3.153	3.198	2.942	2.866	2.821	2.835	2.816	2.780	2.774	2.814	2.858	2.868	2.894
Ücretsiz aile işçisi		3.649	3.738	3.344	3.110	2.798	2.560	2.271	2.124	2.116	2.385	2.744	3.051	3.228
TARIM DIŞI		15.564	15.536	15.848	15.905	15.984	16.008	15.839	15.630	15.437	15.730	16.106	16.372	16.420
Ücretli ve Yevmiyeli		11.374	11.366	11.645	11.675	11.787	11.849	11.760	11.571	11.427	11.665	12.009	12.208	12.226
Kendi hesabına ve İşveren		3.651	3.649	3.675	3.712	3.684	3.668	3.588	3.578	3.541	3.582	3.611	3.656	3.686
Ücretsiz aile işçisi		538	521	528	519	513	491	490	480	469	484	487	508	507
EKONOMİK FALİYETE GÖRE İSTİHDAM (bin)														
Tarım		7.494	7.690	6.990	6.661	6.213	5.920	5.493	5.204	5.167	5.541	6.065	6.488	6.779
Sanayi		4.248	4.291	4.405	4.360	4.399	4.460	4.420	4.308	4.206	4.216	4.281	4.277	4.362
İnşaat		1.303	1.322	1.291	1.272	1.236	1.201	1.080	975	971	1.053	1.211	1.336	1.414
Hizmetler		10.012	9.923	10.152	10.273	10.348	10.347	10.339	10.347	10.260	10.462	10.613	10.759	10.644

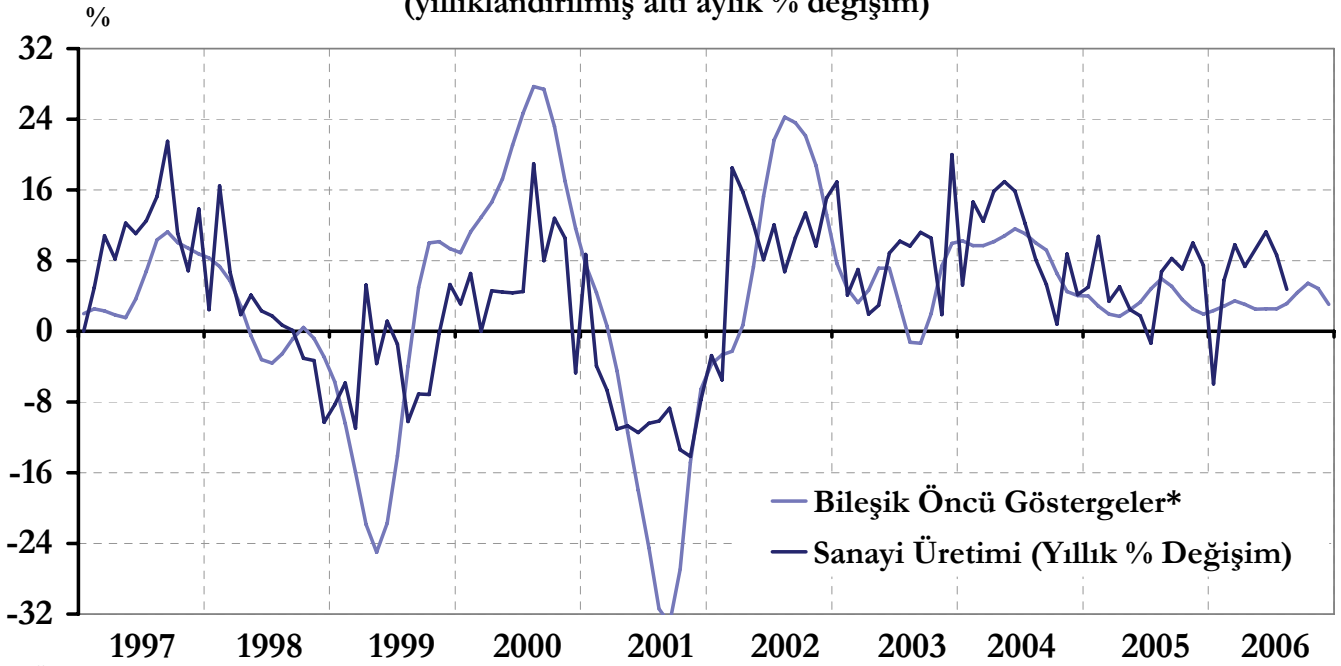
Bileşik Öncü Göstergeler
(yıllıklandırılmış altı aylık % değişim)

* Öncüleme süresinin yaklaşık 6 ay civarında olması nedeniyle bu göstereye ait veriler altı ay ötelenmiştir.

Kaynak: OECD

TCMB-Bileşik Öncü Göstergeler
(yıllıklandırılmış altı aylık % değişim)

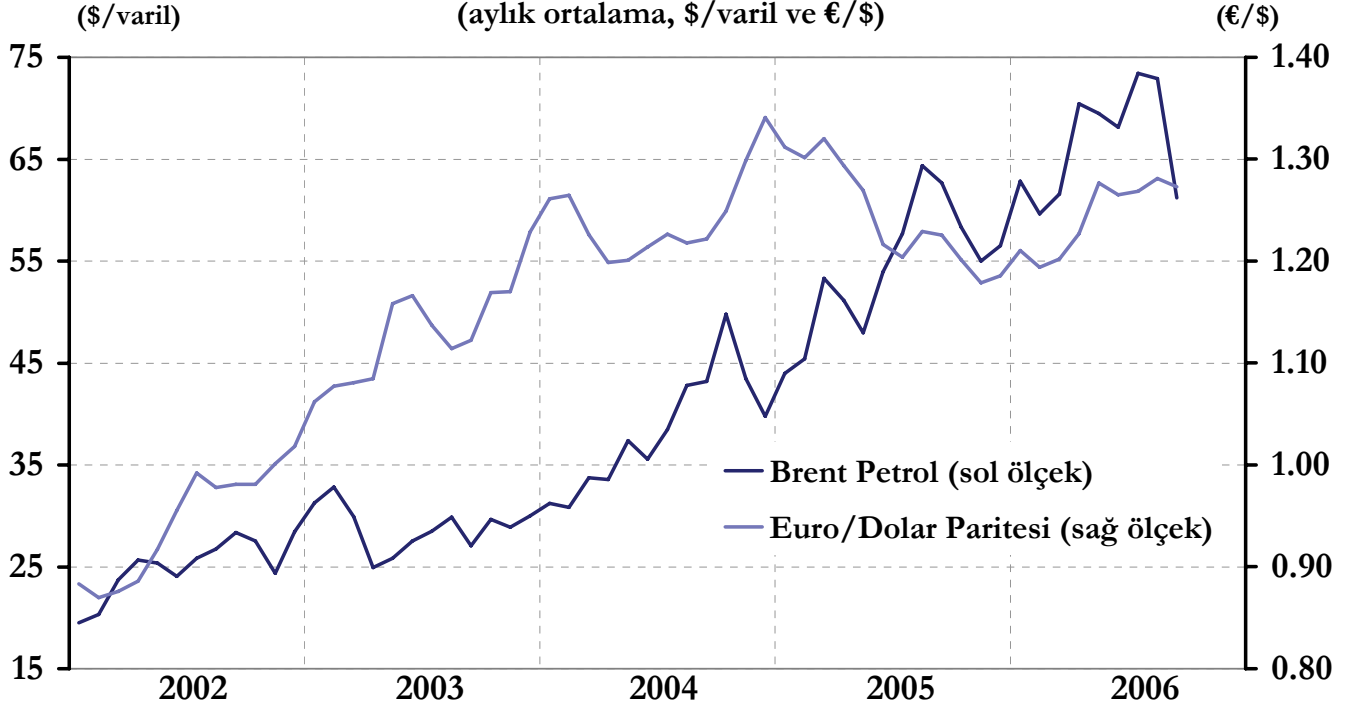

* Öncüleme süresinin yaklaşık 6 ay civarında olması nedeniyle bu göstereye ait veriler altı ay ötelenmiştir.

Kaynak: TCMB

Petrol Fiyatları ve Parite

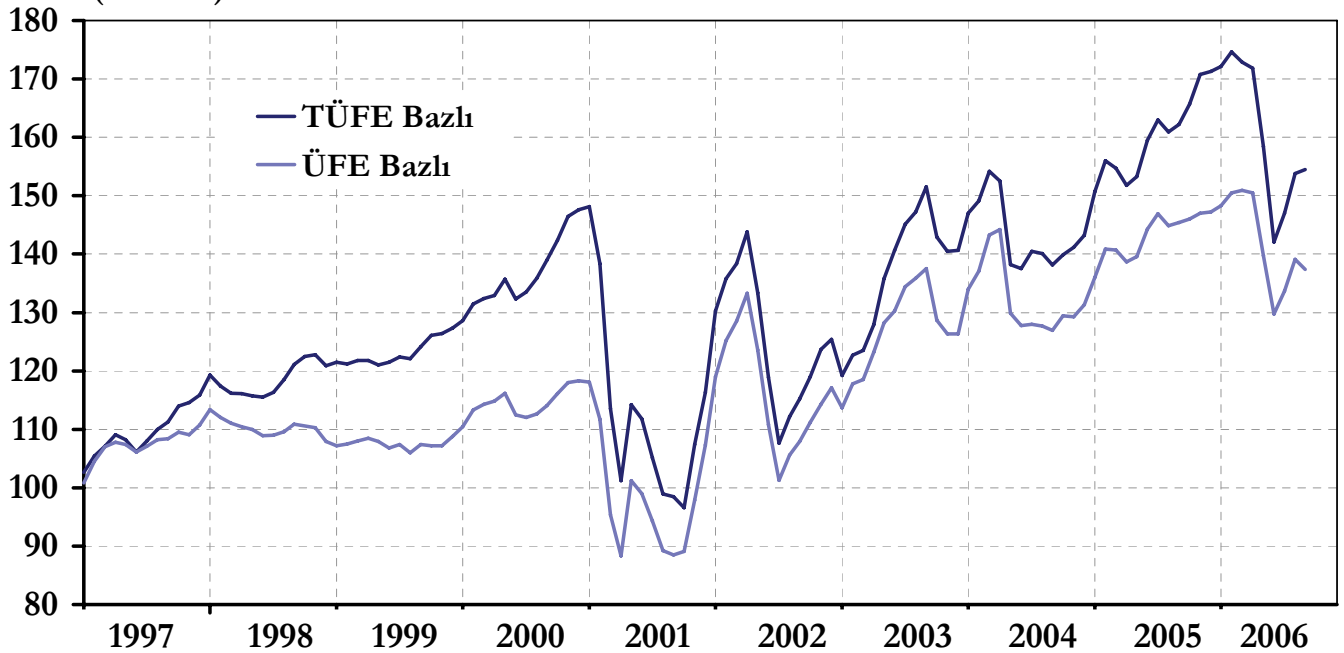
(aylık ortalama, \$/varil ve €/)\$

Kaynak: Reuters, Avrupa Merkez Bankası

Reel Efektif Döviz Kurları*

(1995=100)

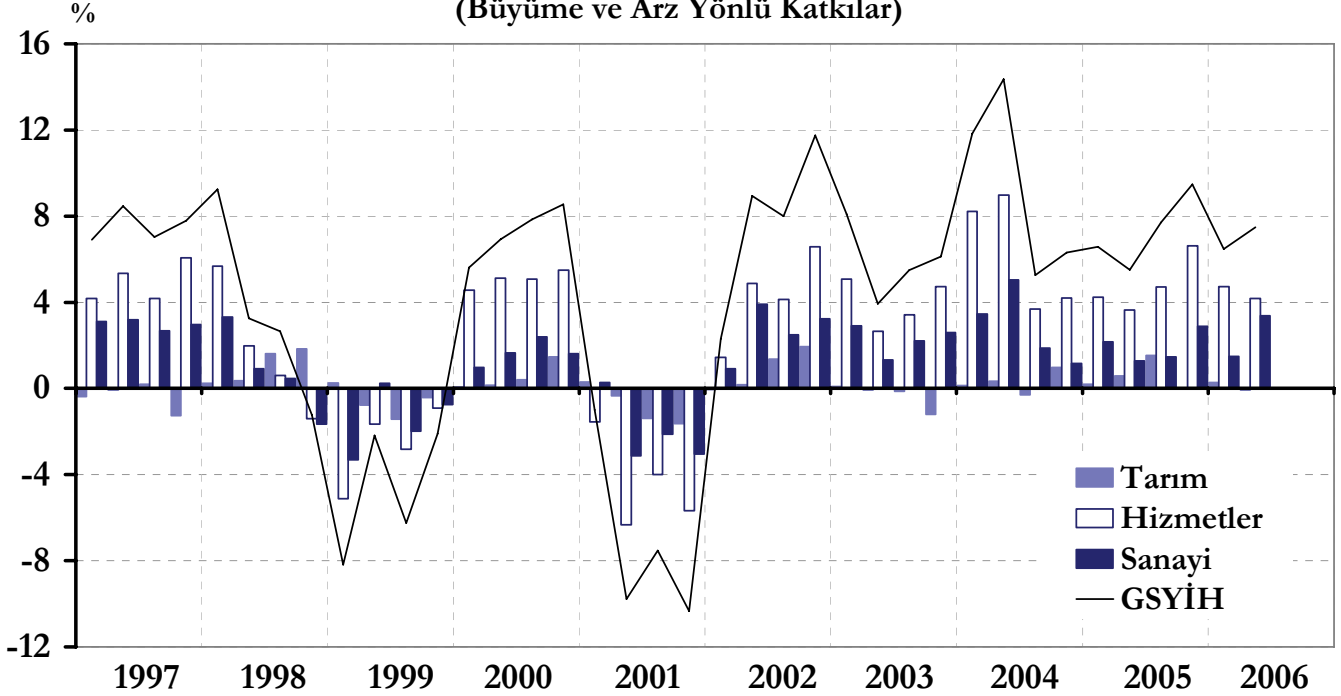

* Endeksteeki artış YTL'nin reel olarak değerlendirildiğini göstermektedir.

Kaynak: TCMB

GSYİH

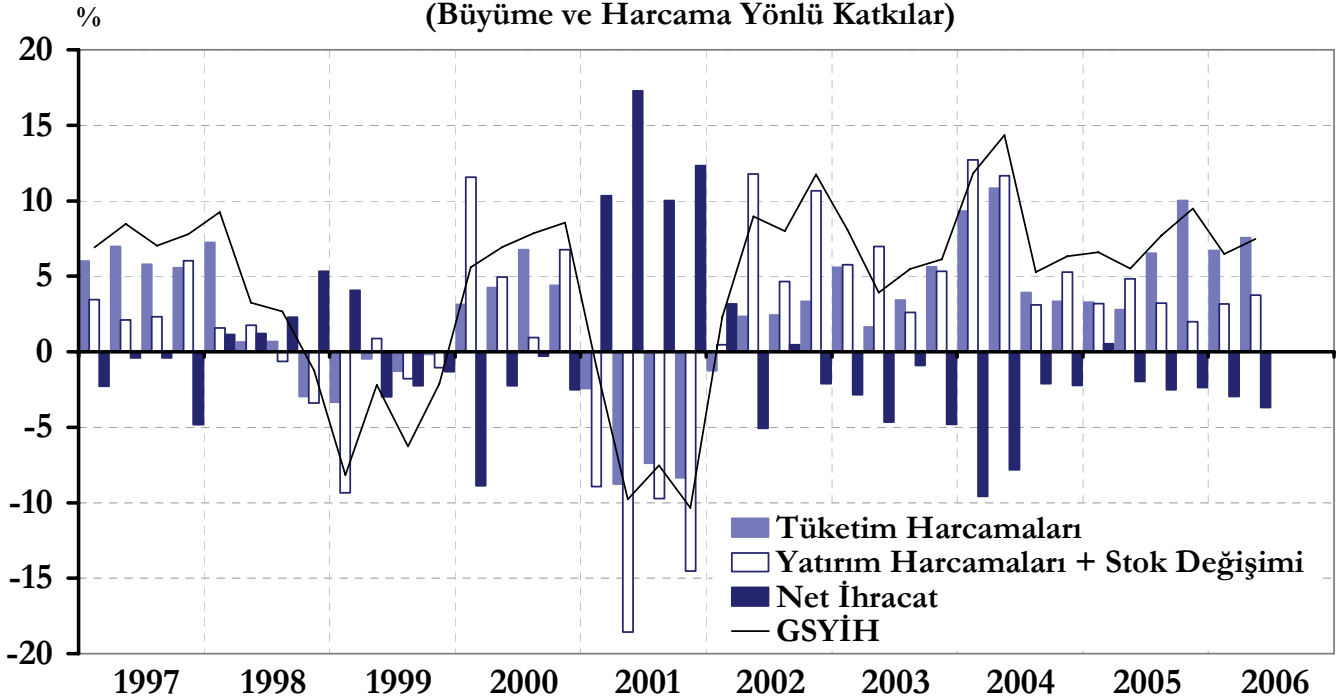
(Büyüme ve Arz Yönlü Katkılar)

Kaynak: TÜİK

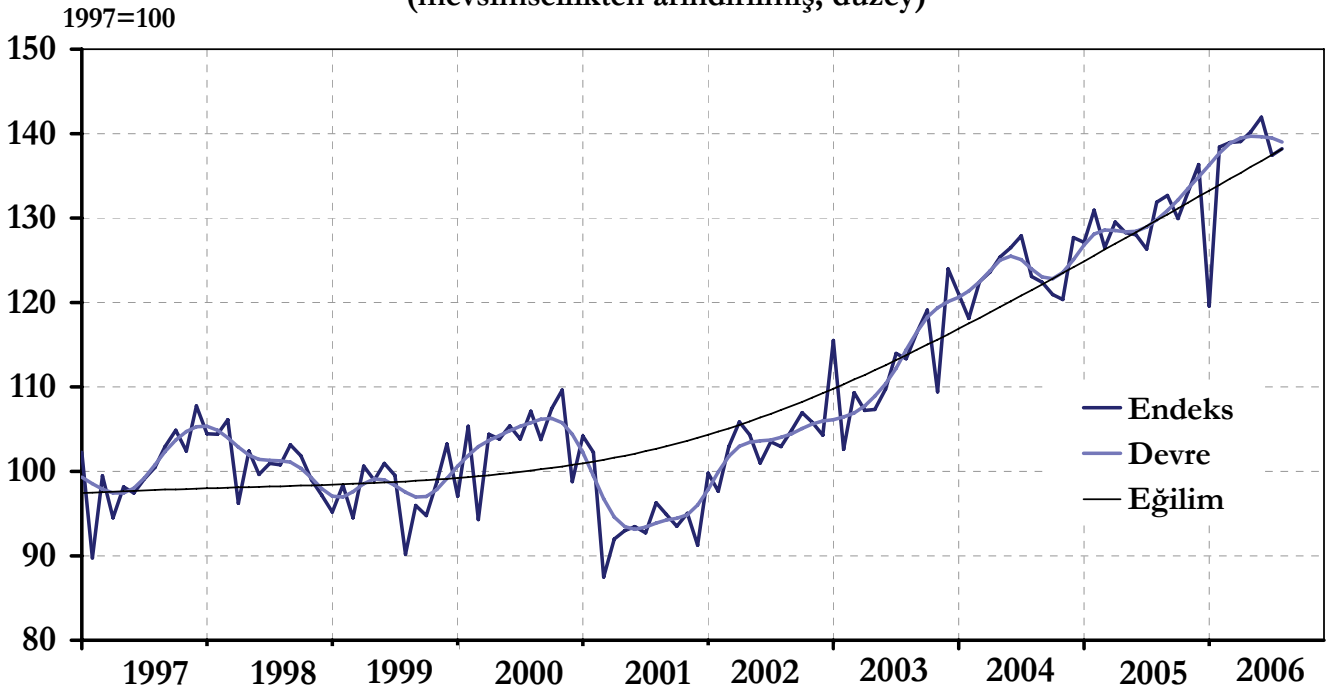
GSYİH

(Büyüme ve Harcama Yönlü Katkılar)

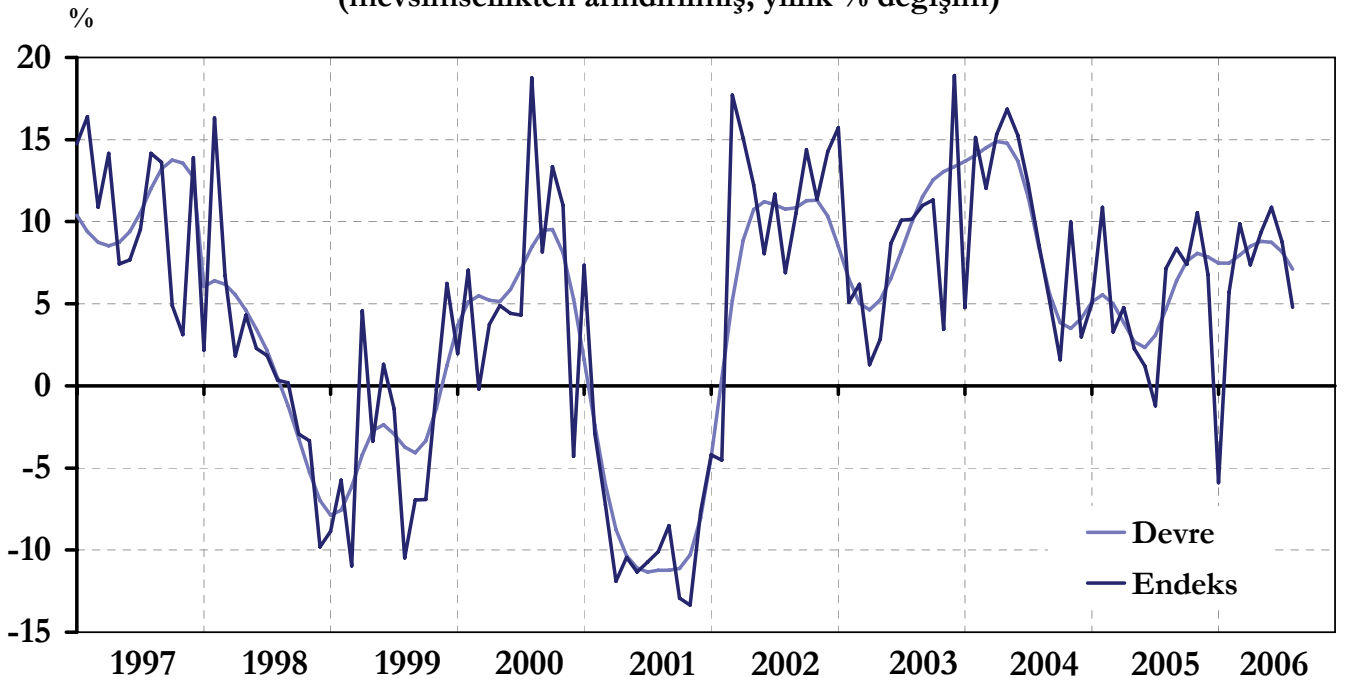
Kaynak: TÜİK

Sanayi Üretim Endeksi
(mevsimsellikten arındırılmış, düzey)

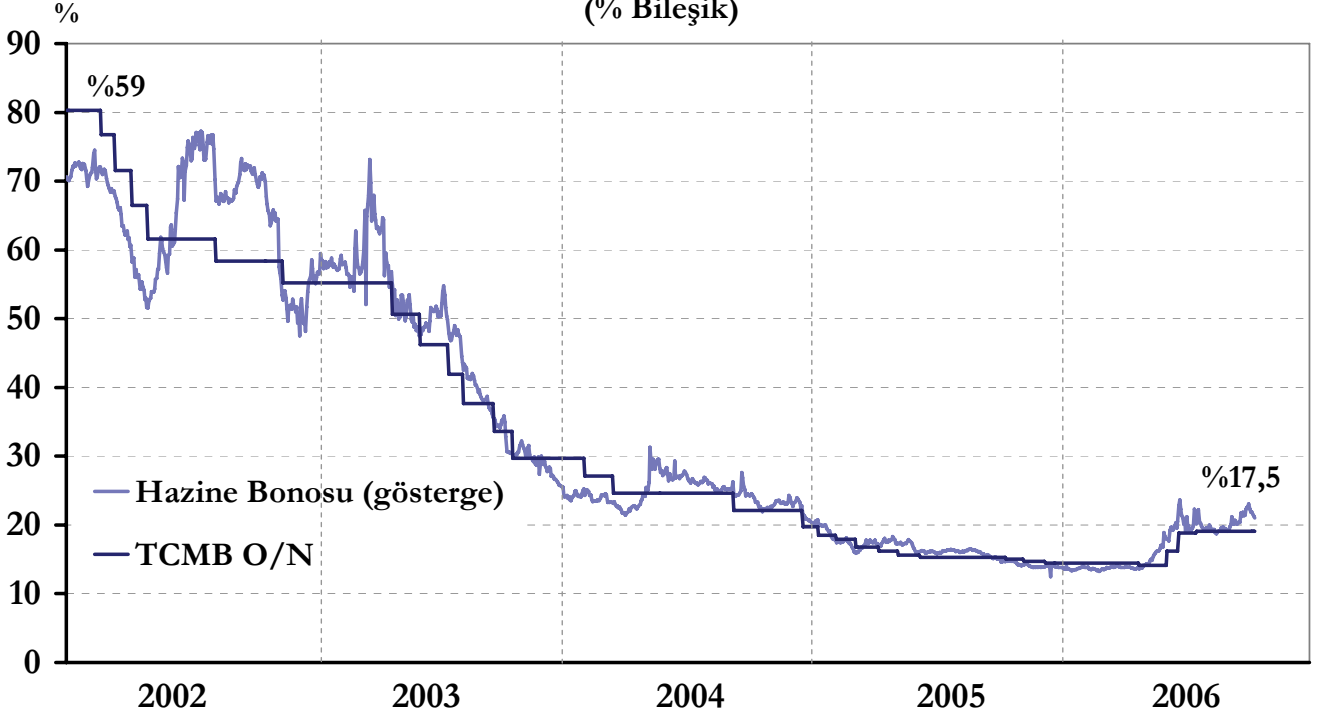
Kaynak: TÜİK, TÜSİAD Ekonomik Araştırmalar Bölümü

Sanayi Üretim Endeksi
(mevsimsellikten arındırılmış, yıllık % değişim)

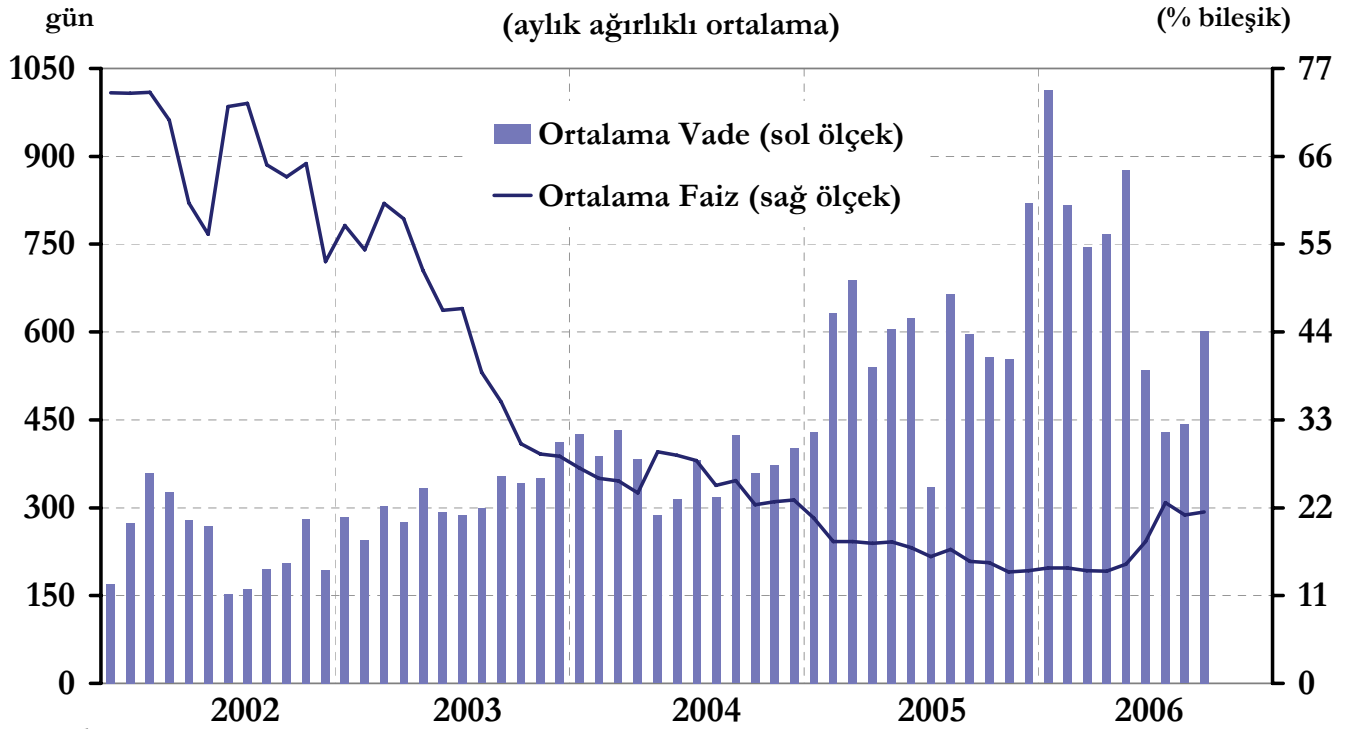
Kaynak: TÜİK, TÜSİAD Ekonomik Araştırmalar Bölümü

Faiz Oranları (% Bileşik)

Kaynak: Hazine, TCMB

Hazine İhaleleri (aylık ağırlıklı ortalama)

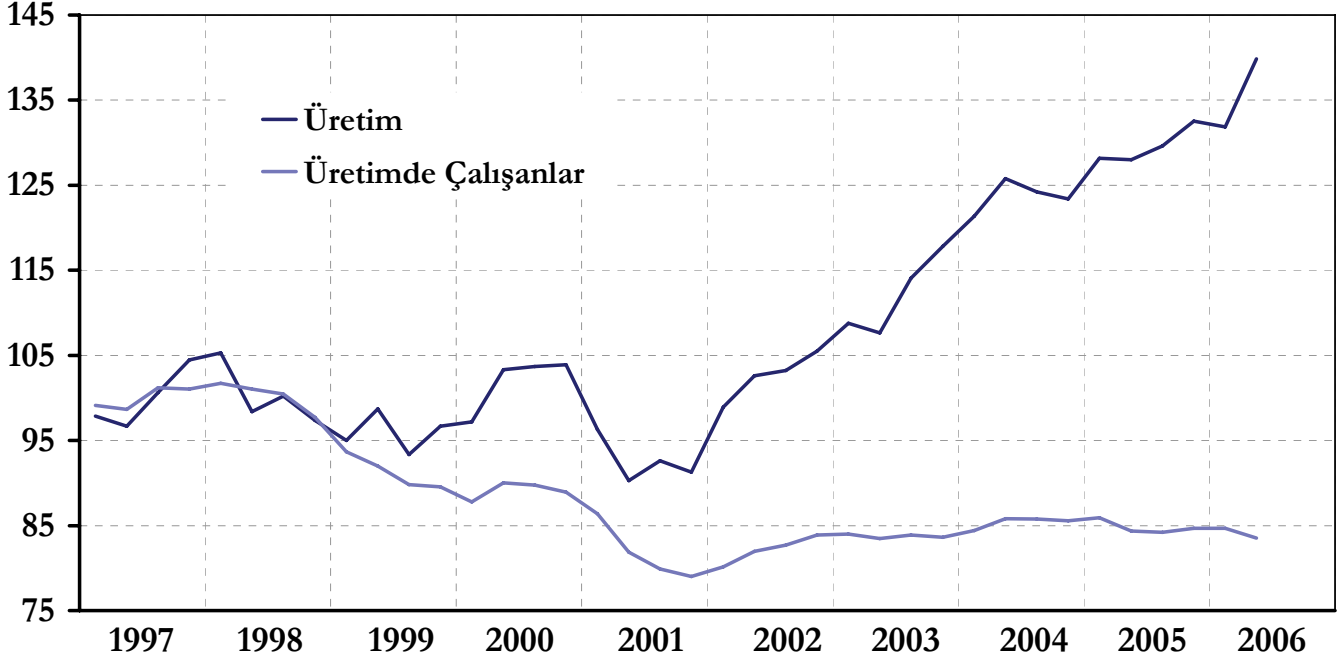

Kaynak: Hazine

İmalât Sanayii

(mevsimsellikten arındırılmış)

1997=100

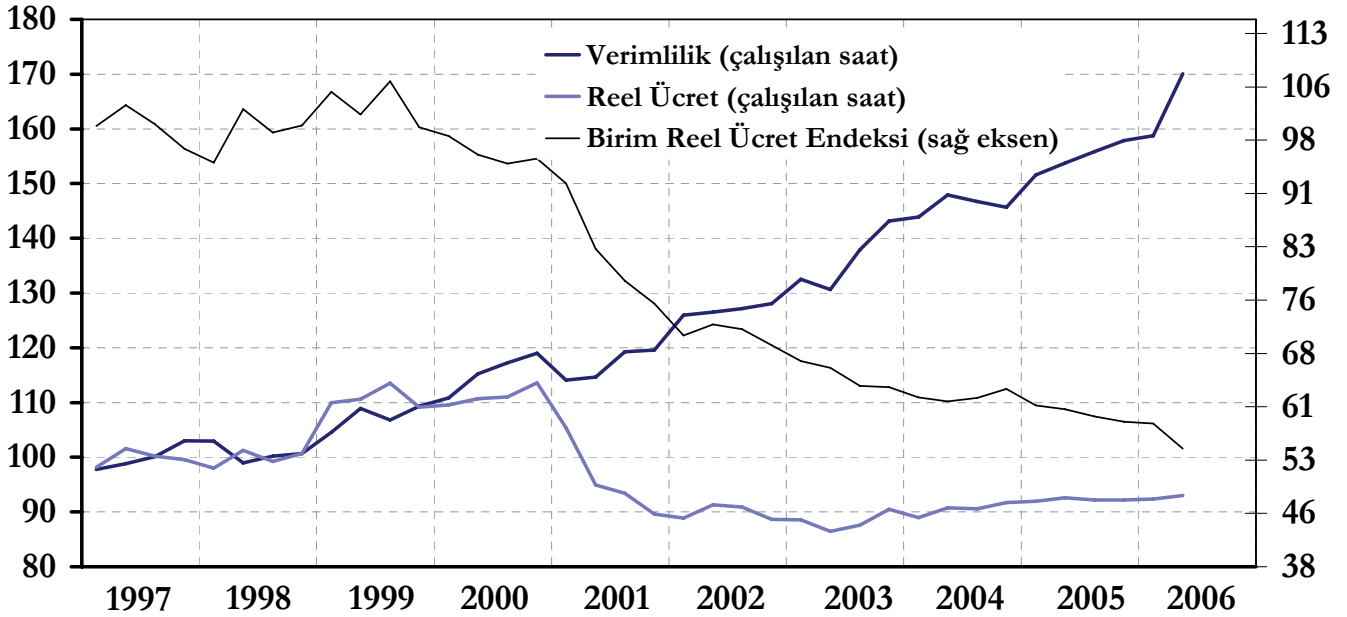

Kaynak: TÜİK

İmalât Sanayii

(mevsimsellikten arındırılmış)

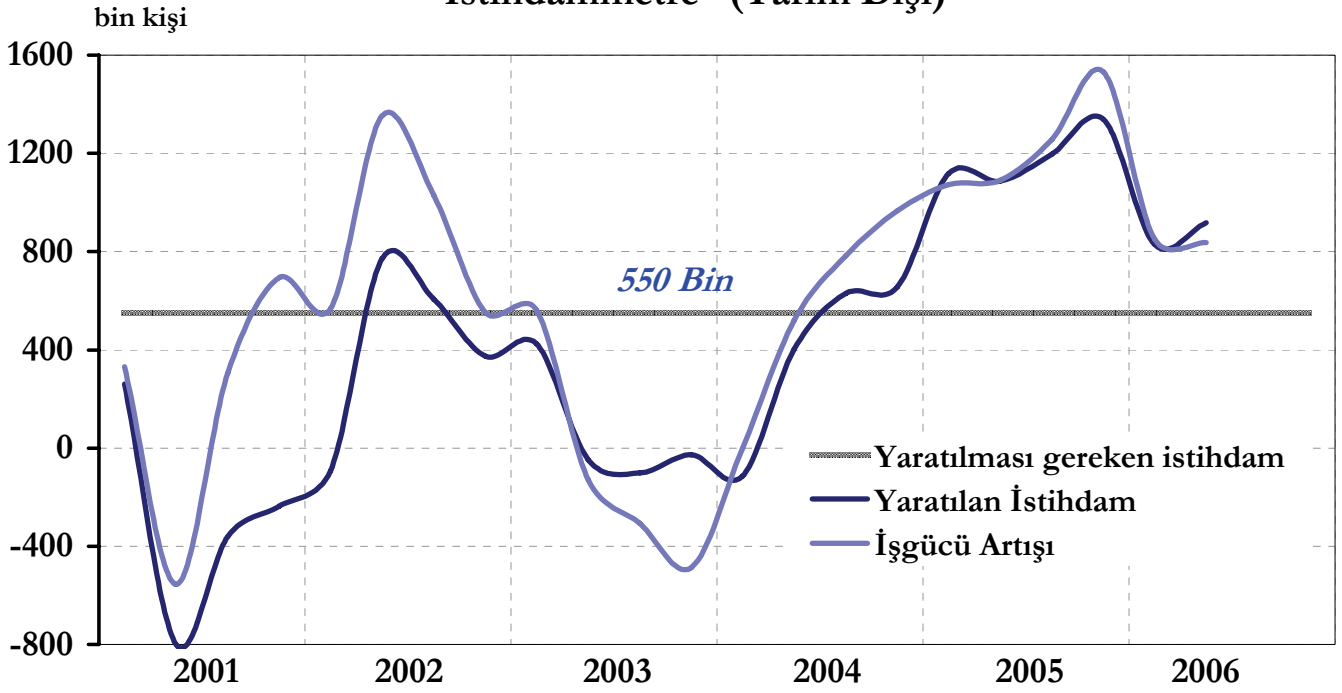
1997=100

Birim reel ücret endeksi, çalışılan saat başına reel ücret endeksi ile çalışılan saat endeksinin çarpımının üretim endeksinin bölümüdür.

Kaynak: TÜİK, TCMB

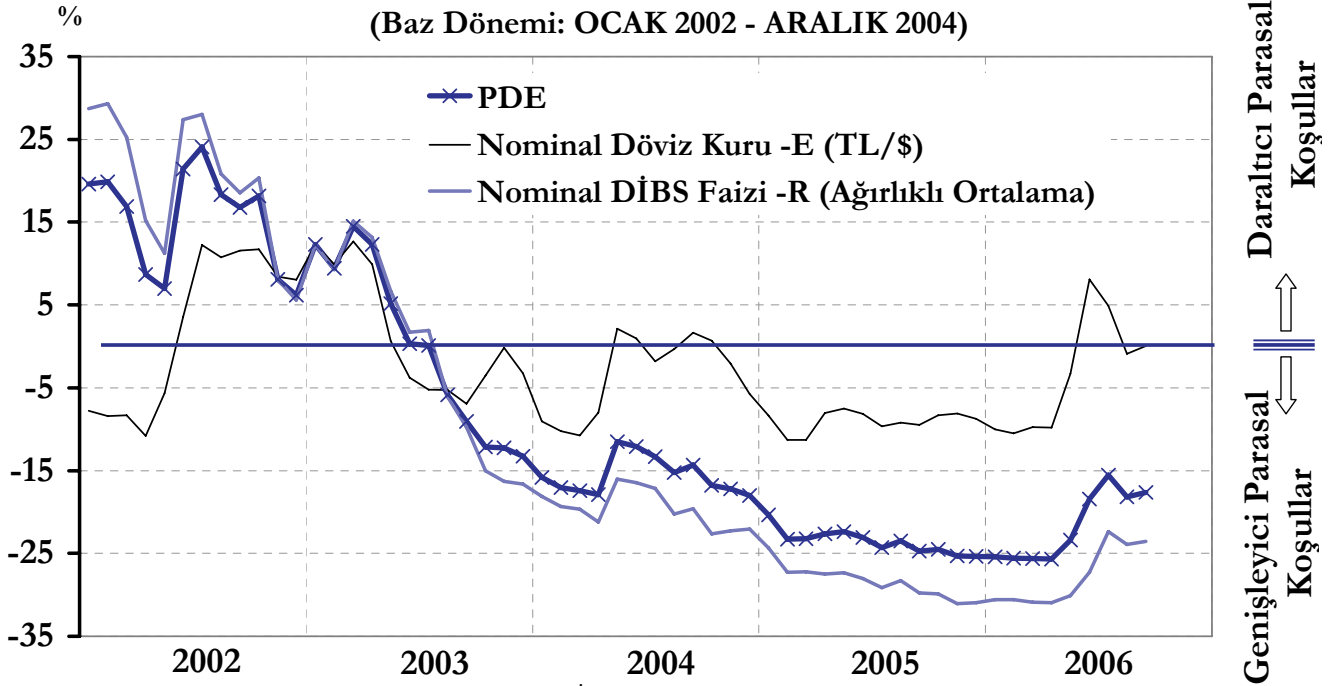
İstihdammetre* (Tarım Dışı)

* Yıllıklandırılmış 3 aylık değişim (Bin Kişi)

Kaynak: TÜİK, TÜSİAD Ekonomik Araştırmalar Bölümü

Parasal Durum Endeksi*
(Baz Dönemi: OCAK 2002 - ARALIK 2004)

Sıfır eksenini, baz dönemine ait ortalama döviz kuru ve DİBS faizini temsil etmektedir.

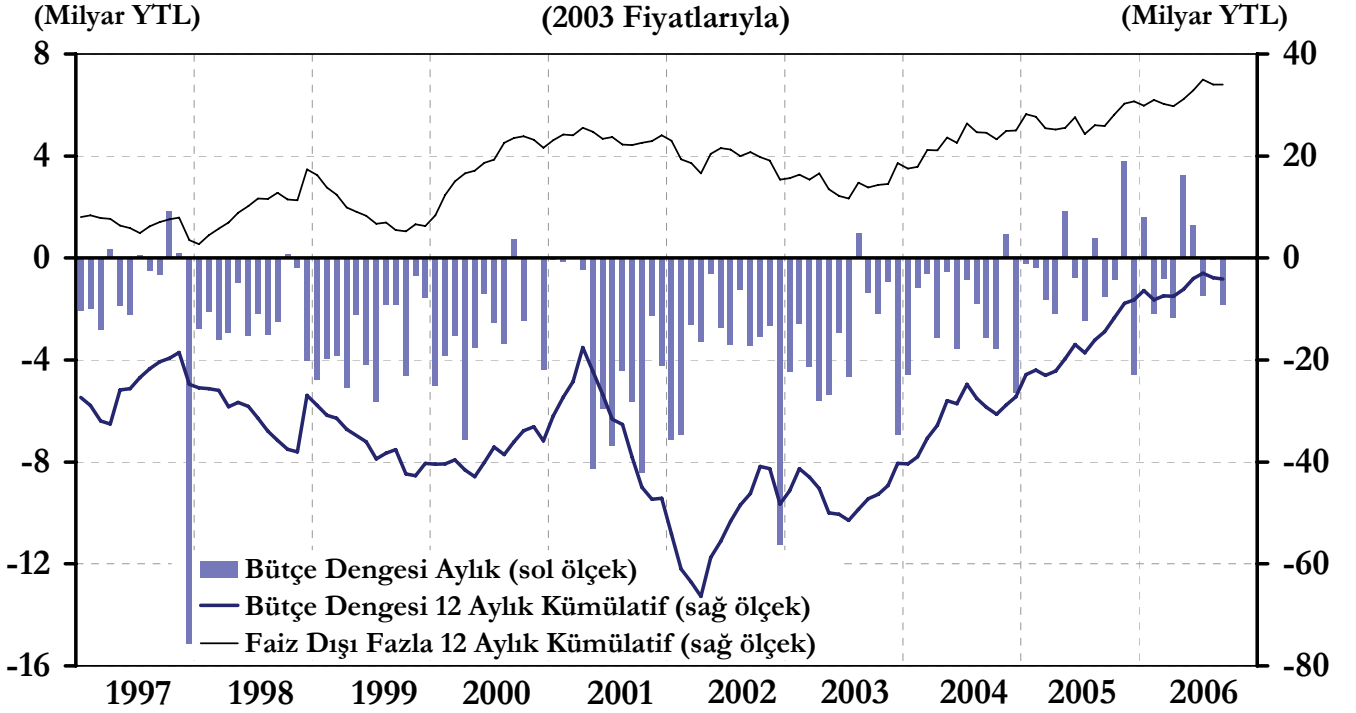
Kaynak: TÜSİAD Ekonomik Araştırmalar Bölümü

$$* PDE_t = W_R(R_t - R_0) + W_E(E_t/E_0)$$

$$W_R:W_E = 0.75:0.25$$

Genel Bütçe

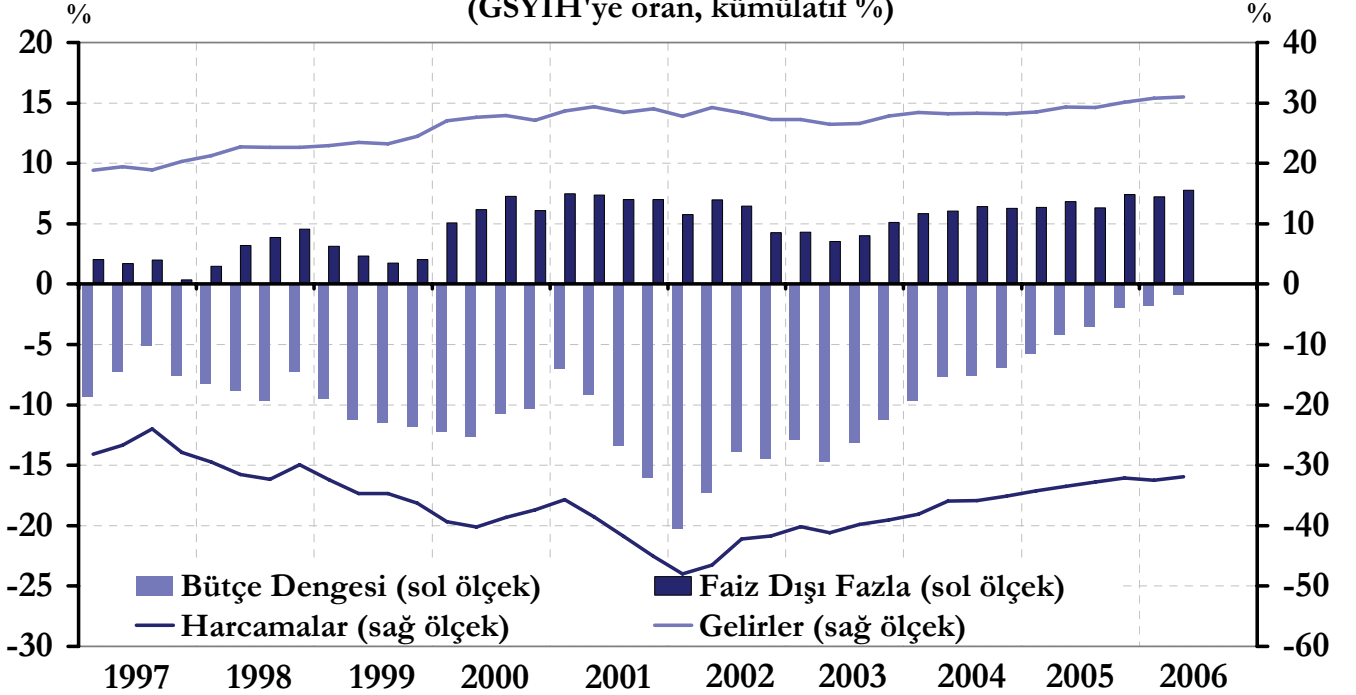
(2003 Fiyatlarıyla)

Kaynak: Hazine

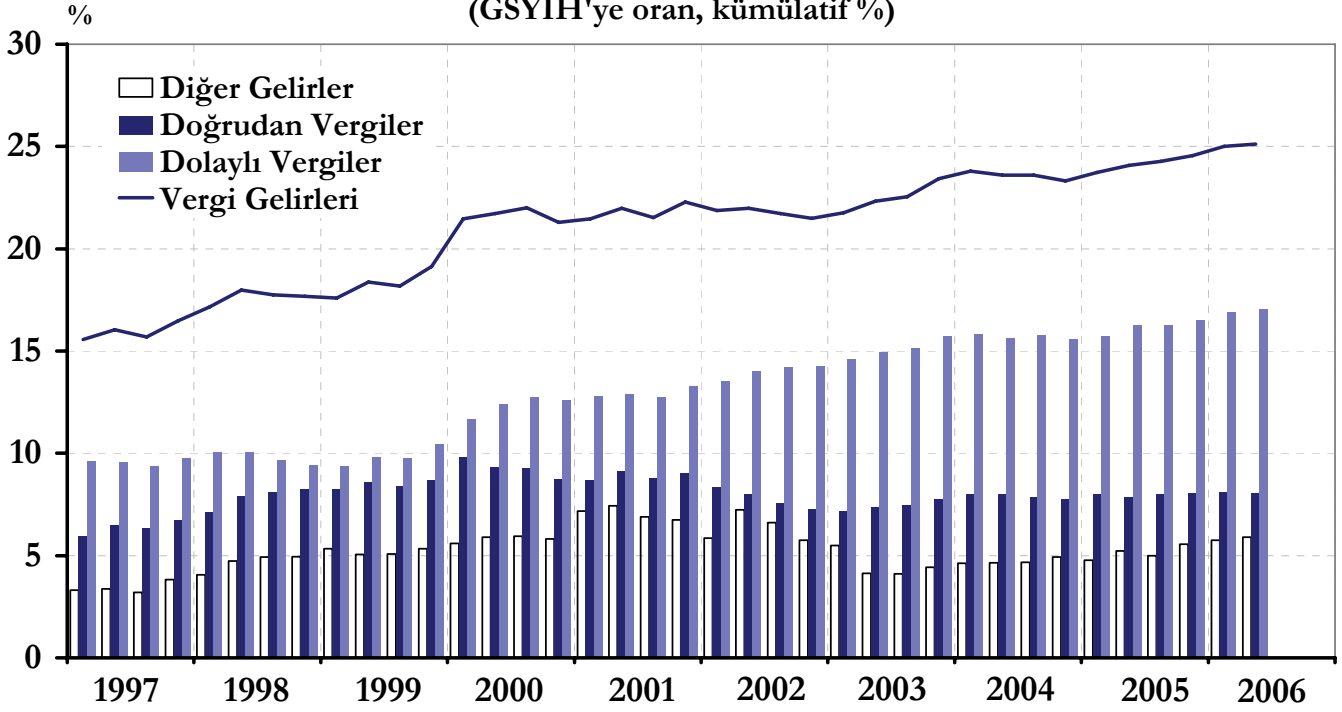
Genel Bütçe

(GSYİH'ye oran, kümülatif %)

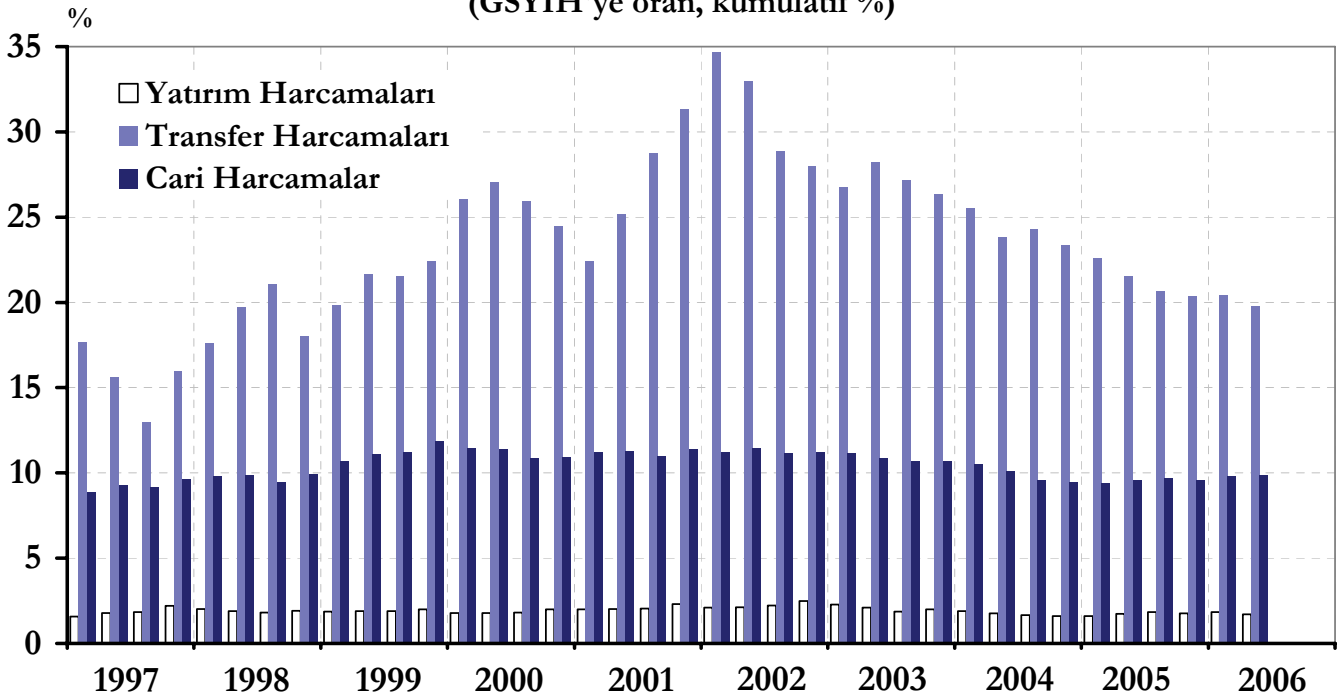
Kaynak: Hazine

Genel Bütçe Gelirler
(GSYİH'ye oran, kümülatif %)

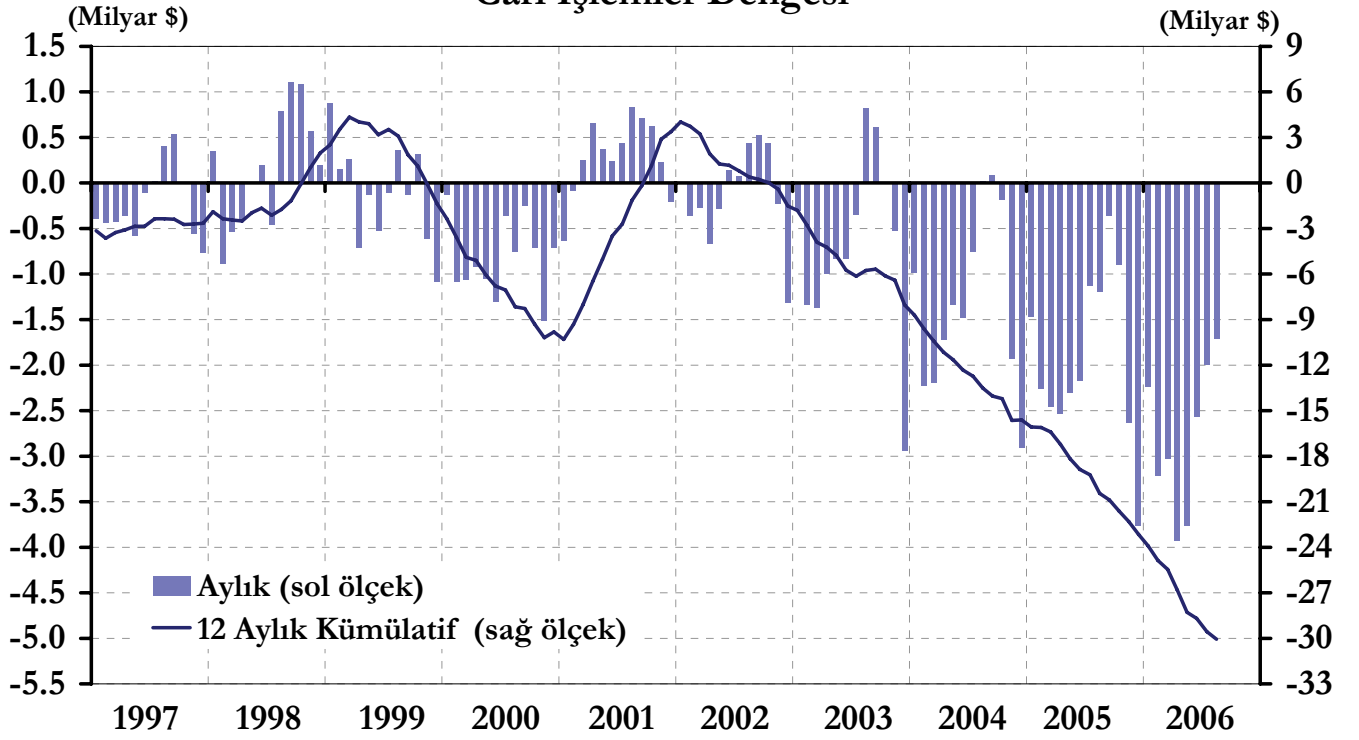
Kaynak: Hazine

Genel Bütçe Harcamalar
(GSYİH'ye oran, kümülatif %)

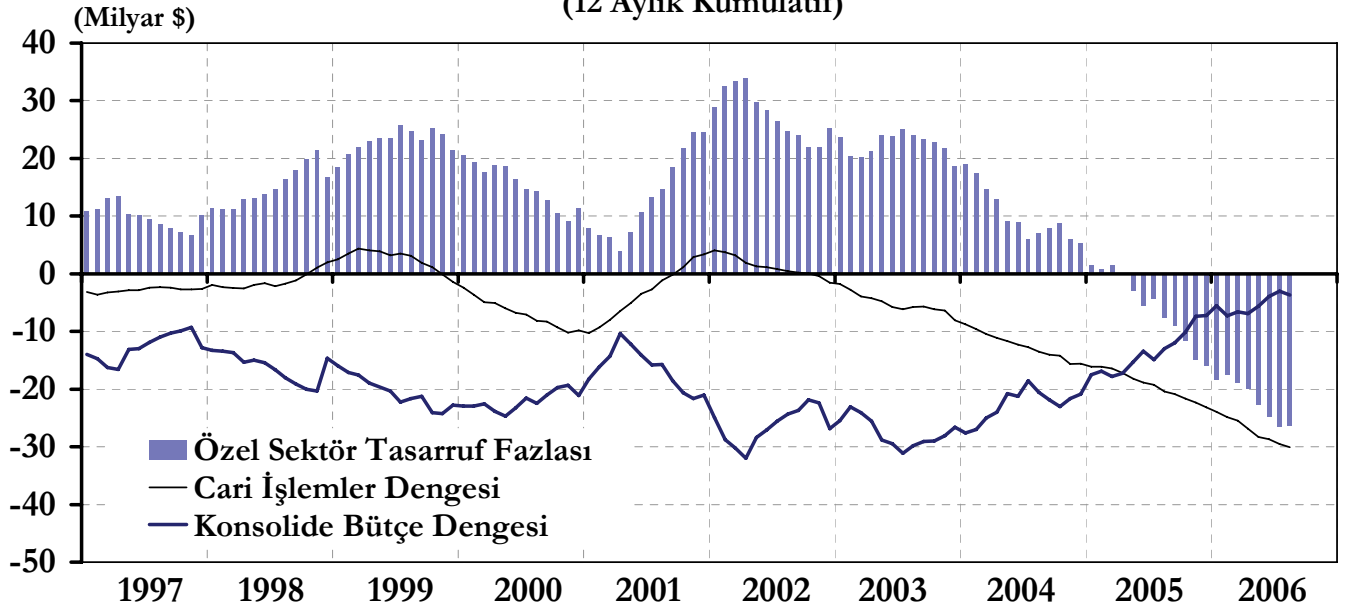
Kaynak: Hazine

Cari İşlemler Dengesi

Kaynak: TCMB

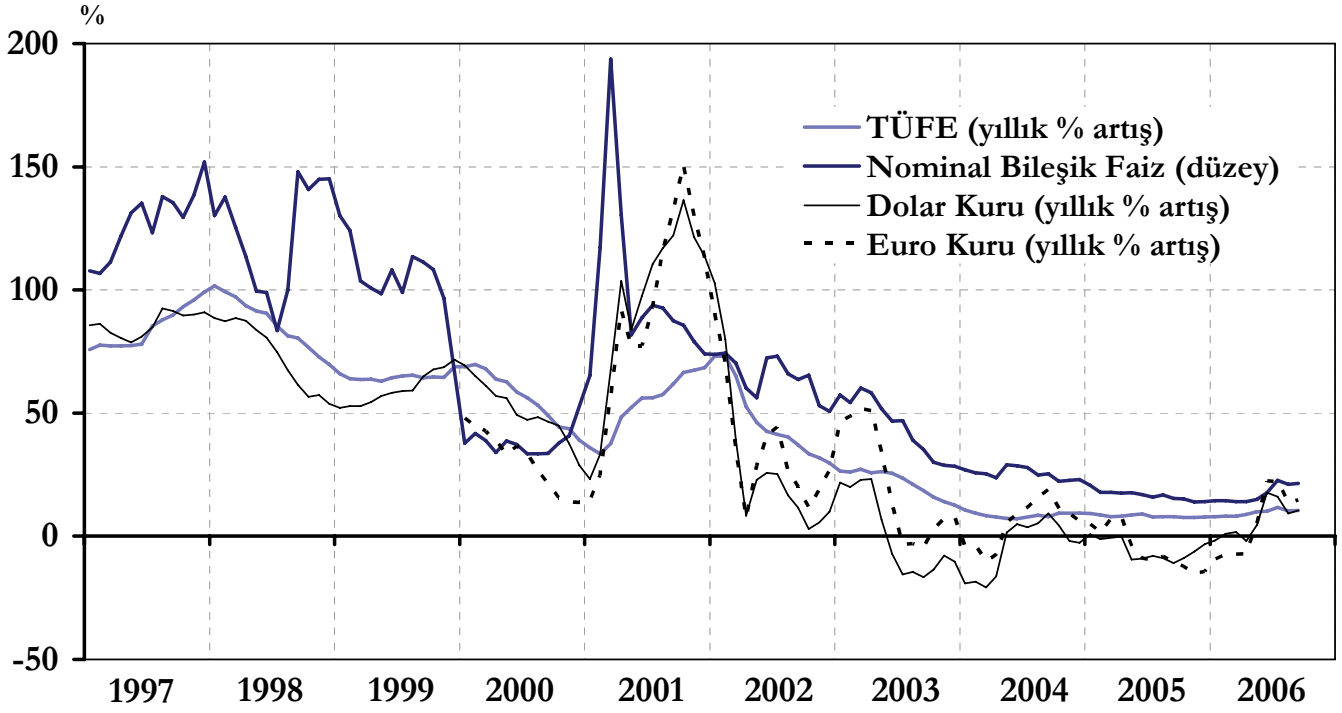
Yatırım-Tasarruf Dengesi* (12 Aylık Kümülatif)

(*) Toplam Kamu Kesimi Tasarruf Açığı verisinin aylık olarak izlenememesi nedeniyle, Konsolide Bütçe Açığı göstere olarak kullanılmıştır. Özel Sektör Net Tasarruf göstergesi ise Konsolide Bütçe Açığı ve Cari İşlemler Dengesi verilerinin toplamı olarak hesaplanmıştır.

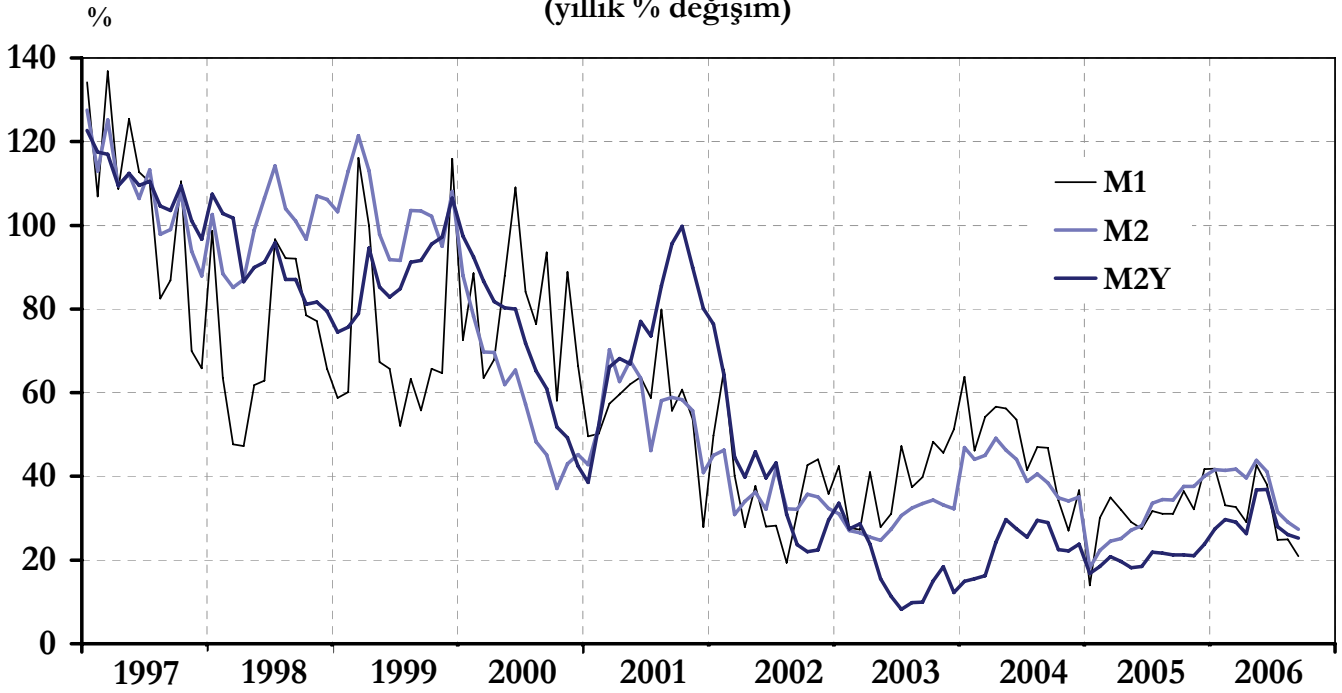
Kaynak: TCMB, Hazine

Enflasyon, Nominal Faiz ve Kurlar

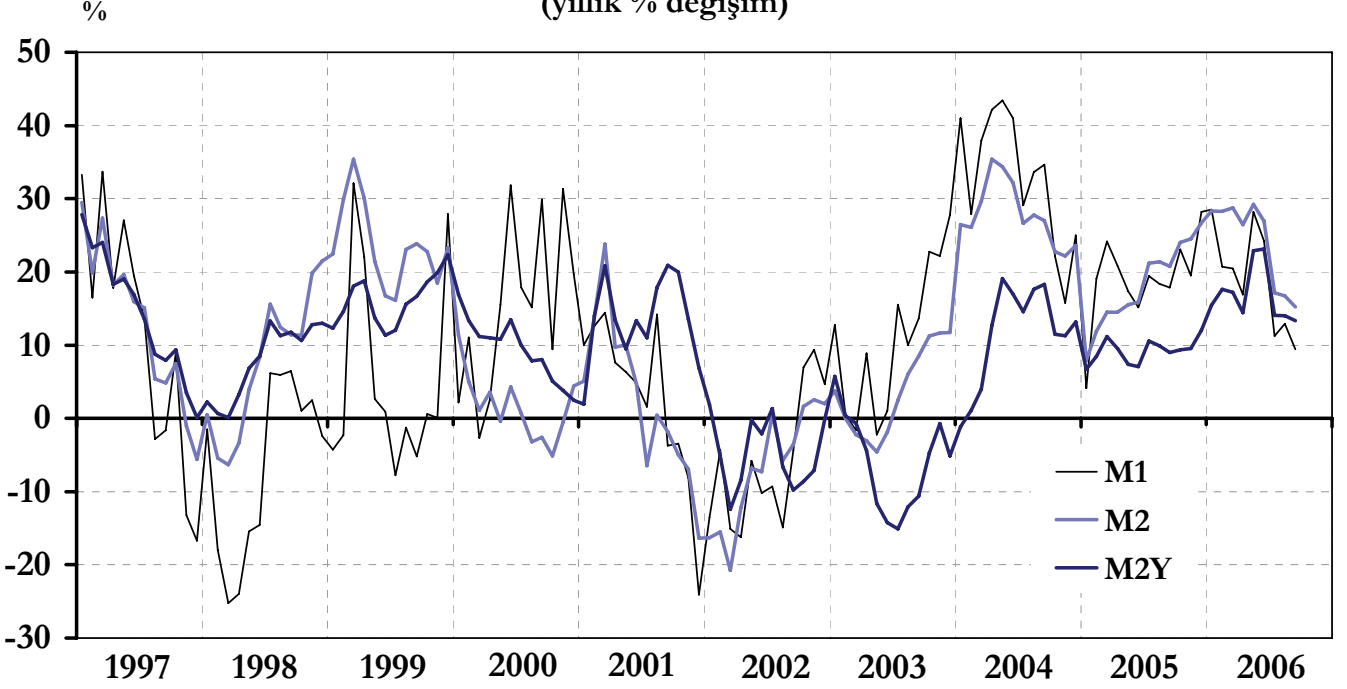
Kaynak: TÜİK, TCMB

Nominal Para Arzları (yılık % değişim)

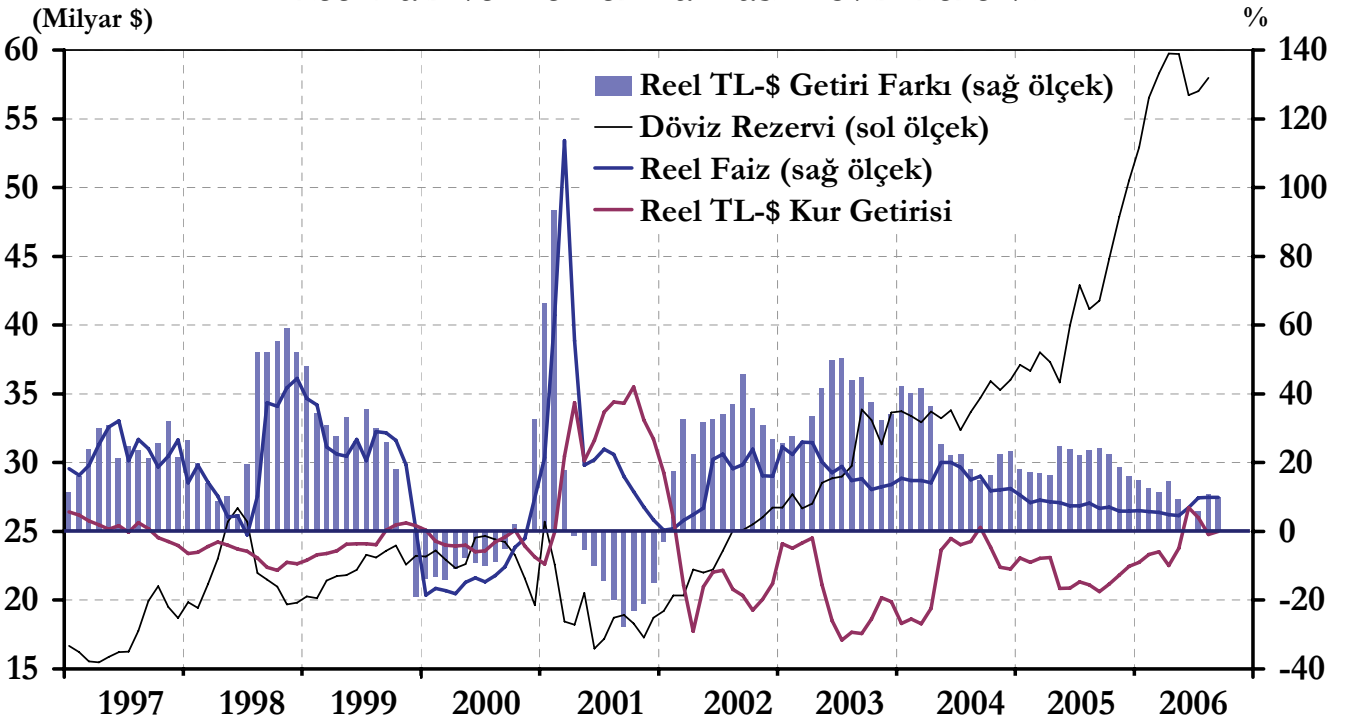
Kaynak: TCMB

Reel Para Arzları
(yıllık % değişim)

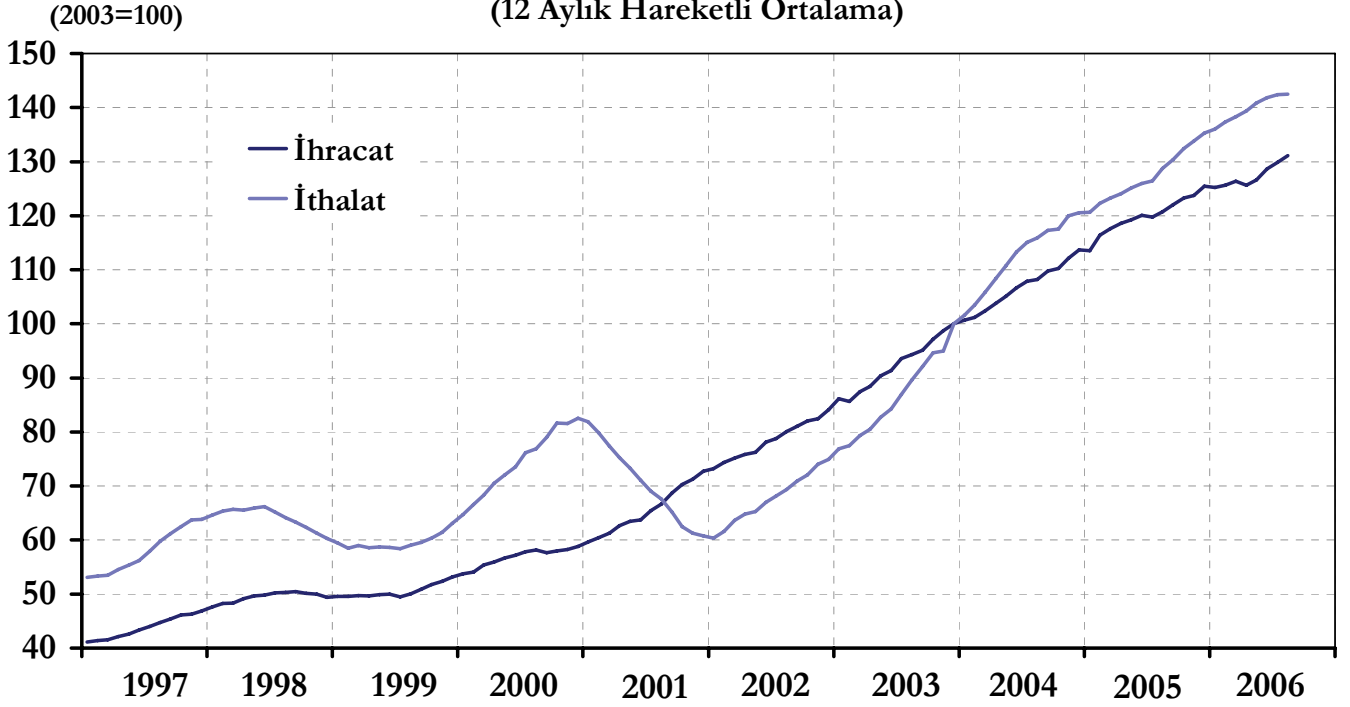
Kaynak: TCMB

Reel Faiz ve Merkez Bankası Döviz Rezervi

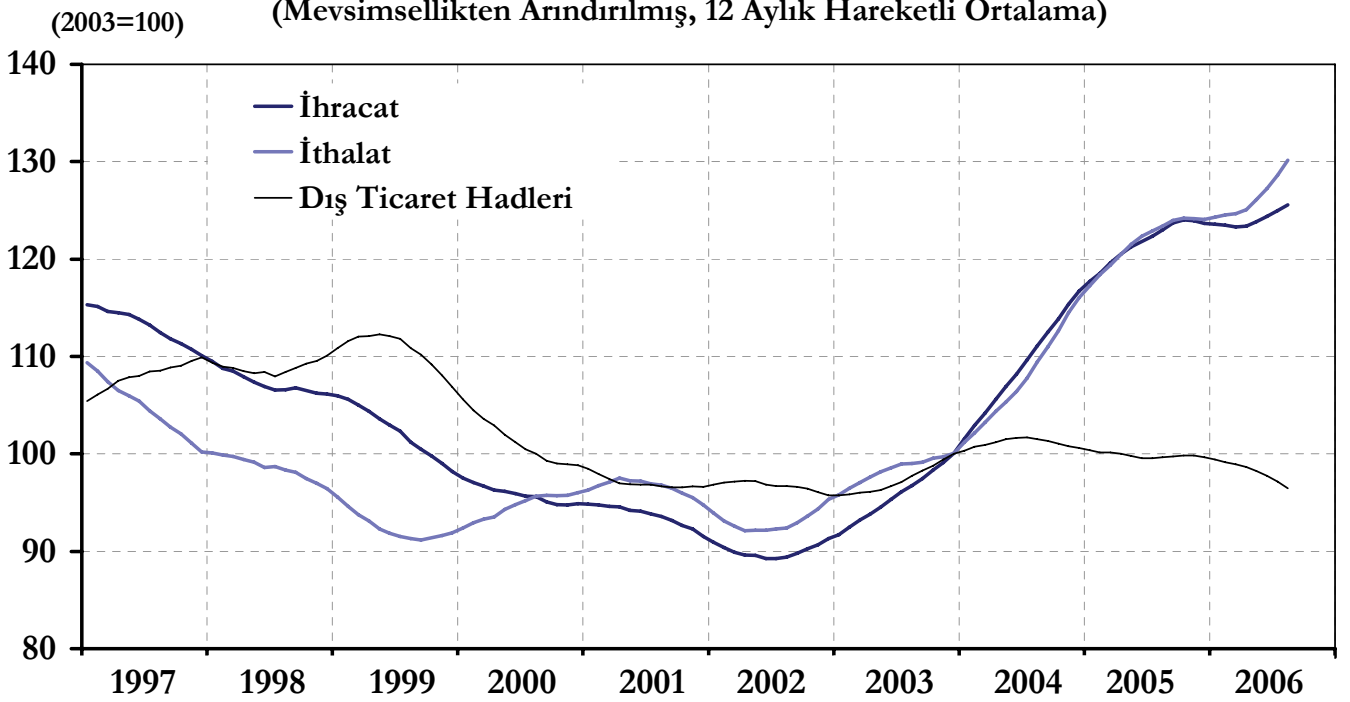

Kaynak: TCMB

Dış Ticaret Miktar Endeksleri
(12 Aylık Hareketli Ortalama)

Dış Ticaret Hadleri ve Fiyat Endeksleri
(Mevsimsellikten Arındırılmış, 12 Aylık Hareketli Ortalama)

TÜSİAD KONJONKTÜR DEĞERLENDİRME

TÜSİAD MAKROEKONOMİK SENARYO (Üç aylık ve yıllık ortalamalar)													Hükümet Programı			
	2004			2005			2006			2006			Yıllık			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Yıllık	Q1	Q2	Q3	Q4	Yıllık	Q1	Q2		Q3	Q4	Yıllık
GELİR, FİYAT ve VERİMLİLİK*																
GSMH(sabit fiyatlarla)	12.4	14.4	4.7	6.6	9.9	5.3	3.4	7.3	10.2	7.6	6.4	8.5	5.7	4.4	6.2	
GSYİH(sabit fiyatlarla)	10.1	13.4	4.5	6.3	8.9	4.8	4.2	7.0	9.5	7.4	6.5	7.5	5.7	4.4	6.0	5.0
Enflasyon (TÜFE)**	14.1	9.3	9.5	9.7	10.6	8.6	8.6	7.9	7.6	7.7	8.1	9.6	10.8	9.7	9.6	5.0 (a)
Verimlilik (Çalışılan Saat Başına)	8.5	13.6	6.4	1.6	7.4	5.1	4.3	6.1	8.4	6.0	4.8	5.5	2.5	1.0	3.5	
GENEL BÜTÇE																
Genel Bütçe Geliri (milyar YTL)	25.8	28.3	32.8	34.7	121.6	30.8	36.1	37.2	42.7	146.7	37.7	44.3	43.2	45.0	170.2	156.9
Genel Bütçe Gideri (milyar YTL)	30.8	32.5	36.0	39.1	138.4	43.6	33.3	37.4	41.0	155.3	39.5	41.4	47.6	51.0	179.5	170.2
Genel Bütçe Dengesi (milyar YTL)	-5.0	-4.2	-3.2	-4.4	-16.8	-12.8	2.7	-0.2	1.7	-8.6	-1.8	2.9	-4.4	-6.0	-9.3	-13.3
Fazı Harcamaları (milyar YTL)	14.9	14.8	15.6	11.3	56.5	11.9	11.5	11.8	10.4	45.7	11.3	11.6	14.8	14.0	51.7	46.3
Fazı Dışı Bütçe Dengesi (GSYİH'ye oran, %)					9.2					7.6					7.5	6.0
Genel Bütçe Dengesi(GSYİH'ye oran, %)					-3.9					-1.8					-1.7	-2.5
DÖVİZ KURLARI																
Nominal Döviz Kuru (YTL/\$)	1.326	1.450	1.472	1.439	1.422	1.322	1.358	1.335	1.355	1.342	1.325	1.449	1.494	1.485	1.438	1.42
Nominal Döviz Kuru*	-19.5	-3.8	6.0	0.1	-4.9	-0.3	-6.4	-9.3	-5.8	-5.6	0.3	6.8	11.9	9.9	7.2	
Nominal Döviz Kuru (YTL/€)	1.658	1.747	1.799	1.862	1.767	1.734	1.711	1.628	1.603	1.669	1.594	1.822	1.904	1.877	1.799	
Nominal Döviz Kuru*	-6.2	2.3	15.1	8.7	4.7	4.6	-2.1	-9.5	-13.9	-5.5	-8.1	6.5	16.9	17.0	7.8	
Reel Efektif Döviz Kuru (1995=100)**	150.1	142.7	139.6	141.4	143.5	153.8	154.9	162.0	169.3	160.0	173.2	157.4	151.8	145.0	156.9	
Reel Efektif Döviz Kuru*	23.2	5.9	-5.7	0.1	5.1	2.5	8.5	16.1	19.7	11.5	12.6	1.7	-6.3	-14.3	-2.0	
€/£	1.250	1.205	1.222	1.294	1.240	1.312	1.260	1.220	1.183	1.243	1.203	1.257	1.274	1.264	1.250	
DİBS FAİZİ																
Nominal Faz (baleşk. %)	26.0	27.1	26.0	22.7	25.5	18.8	17.4	16.0	14.4	16.6	14.3	15.6	21.8	20.2	18.0	
Reel Faz (baleşk. %)	10.5	16.3	15.0	11.9	13.5	9.3	8.1	7.5	6.3	7.8	5.8	5.5	9.9	9.5	7.7	
DIŞ TİCARET ve CARI İŞLEMLER																
İthalat (€\$ milyar \$)	20.9	24.4	25.1	27.1	97.5	25.7	29.3	30.2	31.3	116.6	29.5	36.0	35.0	34.5	135.0	124.4
İhracat (fob, barut ic. hariç, milyar \$)	13.5	15.5	16.0	18.1	63.1	17.2	18.1	18.1	19.9	73.4	18.6	21.2	20.9	24.3	85.0	79.0
Dış Ticaret Dengesi (milyar \$)	-7.4	-8.9	-9.1	-9.0	-34.4	-8.5	-11.1	-12.1	-11.4	-43.1	-11.0	-14.8	-14.0	-10.2	-50.0	-45.4
Görünmeyen Kalemler (diğer cari)(milyar \$)	2.0	4.3	8.5	4.0	18.8	2.3	4.2	9.4	4.2	20.1	2.5	4.6	9.0	1.7	17.8	
Cari İşlemler Dengesi (milyar \$)	-5.4	-4.5	-0.7	-5.0	-15.6	-6.2	-7.0	-2.7	-7.2	-23.1	-8.5	-10.2	-5.0	-8.5	-32.2	-22.0
Cari İşlemler Dengesi (GSYİH'ye oran, %)					-5.2					-6.4					-8.2	-5.8
İthalat (€\$*)	45.6	48.1	36.1	35.3	40.7	23.0	20.0	20.4	15.4	19.5	14.7	22.7	15.7	9.7	15.6	8.2
İhracat (fob, barut ic. hariç)*	30.2	37.1	31.1	35.4	33.6	27.7	16.9	13.5	9.8	16.3	7.6	16.9	15.5	21.7	15.7	9.1
<i>İthalik menş rükümler TÜSİAD tahminidir.</i>																
<i>(*) Bir önceki yılın aynı dönemine göre yıllık yüzde değişimi gösterir.</i>																
<i>(**) Reel efektif döviz kuru endeksindeki artış YTL'nin dolar karşısındaki değer kazanımını göstermektedir.</i>																
<i>(***) TÜSİAD 2006 yılsonu enflasyon tahmini %9.5'tir.</i>																
<i>(a) Yıllık değeri.</i>																

TÜSİAD: Meşrutiyet Caddesi 74, Tepebaşı 34420, İSTANBUL. Tel: (0212) 249 54 48 – 249 07 23 Fax: (0212) 249 13 50

TÜSAD Adına Sahibi: Ömer Sabancı **Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Müdür:** Ümit İzmen

Yayın Kurulu: Ömer Sabancı, Ömer Aras, Haluk Tükel, Ümit İzmen, Eren Ocakverdi, Onur Varol, Dilek Örnek, Zeynep Emre

Yapım: Eren Ocakverdi, Onur Varol

TÜSİAD KONJONKTÜR DEĞERLENDİRME'nin 14. sayıs Ekim ayı itibarıyla bilinen son rakamlara ve tahminlere dayanılarak hazırlanmıştır.

Tüm hakları saklıdır. © TÜSİAD 2006

TÜSİAD-T/2006-10-424